Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków na Białorusi ● Rok wydania IV ● 7 - 13 czerwca 1993 r. ● nr 23 (57)

BIAŁY TYDZIEŃ

Proboszcz kościoła franciszkańskiego w Grodnie o. Innocenty Szumowski udziela Pierwszej Komunii Świętej.

Maj - to miesiąc, w którym tysiące polskich dzieci przystępuje do Pierwszej Komunii Świętej. Ta uroczystość utrwalona na zdjęciach i świadectwie, wydanym w ojczystej parafii, zostaje w pamięci katolika na całe życie.

W Grodnie, bieżący rok katechetyczny był nadzwyczaj owocny. Dzięki gorliwej pracy sióstr do pierwszej komunii przystąpiło: w parafii farnej 170 dzieci, franciszkańskiej - 188, a siostry nazaretanki przygotowały w parafii pobernardyńskiej aż 200 dziewcząt i chłopców.

Laura Michajlik

CZYM DLA MNIE JEST POLSKA?

Polska jest dla mnie ukochaną Ojczyzną, Macierzą, wszystkim co jest drogie i święte sercu Polaka.

Wiążą mnie z Polską więzi patriotyczne, rodzinne, ponieważ mam w Warszawie dwie rodzone siostry z ich rodzinami i kilka rodzin krewnych w innych miastach Polski, między innymi w Krakowie. Wiążą mnie też z Polską niezapomniane wspomnienia z moich dziecinnych lat. Niezapomnianym dniem jest u mnie do dziś Święto 3 Maja, gdyśmy my, uczniowie i uczennice szkoły podstawowej w Jackowszczyźnie ustawiliśmy się w szeregi przed szkołą z polskimi chorągiewkami w rękach i pod przewodnictwem polskich nauczycielek Emilii Potyrłowny i Marii Romanowskiej wyruszyliśmy w drogę do powiatowego miasteczka Brasław. Zaśpiewaliśmy uroczyście pieśń: "Witaj majowa jutrzenko".

Charakterystyczną cechą Polaków, którą cenię, jest ich wysoka kultura, grzeczność, którą widziałam bywając w Polsce, m.in. w Warszawie i Krakowie.

Ponieważ wolą złego losu i złych ludzi zostaliśmy brutalnie oderwani od Ojczyzny w 1939 r., myślę, że fakt iż jestem Polką, nie zakłada dla mnie specjalnych obowiązków. Mogę się tylko modlić za Polskę, co też i czynię, gdy uczestniczę we Mszy św. nadawanej z Kościoła św. Krzyża w Warszawie. Modlę się słowami Papieża, Jana Pawła II, "Pokój Tobie Polsko, Ojczyzno moja".

Polacy za granicą, powinni przede wszystkim pamiętać o tym że są Polakami i być godnymi tego miana. Powinni zachować polski język, opiekować się polską kulturą, w razie możliwości zachować łączność z krajem, utrzymać wśród młodzieży poczucie tej więzi itd.

Polska nie jest winna, że my okazaliśmy się za jej granicą. Winna jest Rosja bolszewicka, na czele z katem Polaków Stalinem i innymi. Winni są też temu ówcześni przywódcy Anglii, Francji, Ameryki, z milczącej zgody których miał miejsce kolejny rozbiór Polski. Przez kilkadziesiąt lat Polska znajdowała się pod sowieckim butem. Zapominając o swojej tragedii, współczułam im, Polakom, gdy bywałam w Warszawie. Biorąc to wszystko pod uwagę, uważam, że Polska nie ma żadnych obowiązków względem swoich rodaków za granicą. Polska może tylko okazać trochę pamięci, przyjaźni, dobrego serca, względem swoich Rodaków, co i odczuwamy ostatnio. Za wszystko serdeczne dzięki!

Helena Turek
rejon Brasławski

Lew Sapieha wrócił

Słonim jest jednym z najstarożytniejszych miast Białorusi. Historia każdego miasta w ten lub inny sposób znajduje swe odbicie w toponimii, zabudowie i rozplanowaniu ulic. Wszystko to ma charakter zabytkowy i przez wszystkie narody jest chronione z czcią i dumą jako pamiątka przeszłości.

Cóż więc zachowaliśmy my? Z czego możemy być dumni?

W ciągu ostatnich dziesięcioleci zostały zniszczone dziesiątki zabytków architektonicznych i prawie całkowicie zniszczona toponimia historyczna - stare nazwy ulic. Dobrze że chociaż zachowała się stara nazwa Słonim - jedyny świadek przeszłości na całkowitym obcym pogorzelisku.

Od kilku lat obywatele miasta starają się o zwrot starych nazw ulicom i placom Słonimia, lecz cudze wiatry nadal wieją nad naszą historią.

W ciągu kilku stuleci jeden z zabytkowych placów miasta nosił imię Lwa Sapiehy (1557-1633), który pełniąc funkcję starosty słonimskiego, wiele dobra uczynił dla miasta.

Urodził się Lew Sapieha w jednym z majątków powiatu Bieszankowickiego na Witebszczyźnie, miał dwóch braci i trzy siostry. Jako mały chłopak został oddany na wychowanie na dwór magnata Mikołaja Radziwiłła Czarnego w Nieświeżu. Radziwiłł wysłał wielce zdolnego Lwa na studia uniwersyteckie w Lipsku. Po ukończeniu studiów powrócił Sapieha w strony rodzinne jako wszechstronnie wykształcony prawnik, dyplomata i filozof. Zauważył go król Stefan Batory i pozostawił przy swym dworze, jako przedstawiciela i obrońcę interesów Wielkiego Księstwa Litewskiego. Mając 24 lata stał się Lew Sapieha Pisarzem Wielkim Litewskim. W 1585 r. obejmuje stanowisko podkanclerza litewskiego.

Od 1586 r. równolegle pełni funkcje starosty słonimskiego. Nie ba-

Ciąg dalszy na str. 2

STUDIA POLITYCZNE
Autorytaryzm - totalitaryzm

Na jedną z odmian totalitaryzmu składały się faszyzm i narodowy socjalizm. Był to totalitaryzm nacjonalistyczny. Fundamentalną kategorią ideologiczną był dla niego absolutyzowany naród. Jego dobru jako zorganizowanej hierarchicznie całości miały być podporządkowane wszelkie działania: polityczne, społeczne i gospodarcze. Rozumiano go jako organizm, którego poszczególne elementy - grupy społeczne, jednostki - przeznaczone są do wykonywania poszczególnych czynności, będąc sobie wzajemnie potrzebnymi i uzupełniającymi się. Zakładano, że w ramach narodu są jednostki i gorsze, bardziej i mniej przydatne dla ogółu. Te drugie miały się podporządkować tym pierwszym, bez wahania wykonując ich polecenia. Kwintesencją narodu był wódz. To on uosabiał potrzeby i dążenia narodu.

Totalitaryzm nacjonalistyczny zakładał, że historia ludzkości jest historią walczących ze sobą o byt narodów. Należało więc czynić wszystko, żeby naród był możliwie najlepiej przygotowany do tej walki. Miał on być przygotowany lepiej niż inne narody, sprawniej od nich działający. Temu celowi miał służyć system totalitarny oparty na wszechogarniającej państwo i społeczeństwo partii. Całość miała składać się na jeden sprawnie kierowany, bo hierarchicznie zorganizowany monolit.

Faszyzm i narodowy socjalizm wypowiadały wojnę wszystkiemu, co było poza- bądź ponadnarodowe. Wrogiem był liberalizm i jego produkt ustrojowy - demokracja; socjalizm i komunizm jako ideologie akcentujące konflikty grupowe w ramach narodu; masoneria, ponieważ

Ciąg dalszy na str. 2

Dźwięczą polskie melodie i słowa

Serdeczne przyjęcie zgotowali mieszkańcy Porozowa i okolicznych wsi artystom-amatorom, członkom oddziału ZPB w Porozowie. Koncert odbył się w wypełnionej sali miejscowego Domu Kultury. Przez półtorej godziny rozbrzmiewały ze sceny słowa pieśni i poezji w języku polskim. Wśród artystów byli ludzie w różnym wieku, w tym młodzież szkolna. Wszystkich ich jednoczy umiłowanie pieśni ojczystej, słowa i poezji.

Niedawno zespół amatorski wystąpił gościnnie w miejscowościach Koplany i Klepacze województwa białostockiego.

Romuald Sokołowski

Na zdjęciu: uczennice porozowskiej szkoły Anna Krycka i Helena Koziuk wykonują piosenkę "Daj mi dzień". Akompaniuje Walery Sokołowski.

Fot. R. Sokołowski

W KILKU ZDANIACH

12 maja Jego Exelencja arcybiskup Gabriel Montalvo, nuncjusz papieski w Republice Białoruś wręczył listy uwierzytelniające przewodniczącemu Rady Najwyższej Stanisławowi Szuszkiewiczowi.

W Mińskim Pałacu Sztuki są eksponowane projekty pomników wybitnym działaczom Białorusi: Konstantego Kalinowskiego, Szymona Połockiego, Wasila Waszczyły oraz zespołu pomników w Kuropatach.

W stolicy Białorusi odbyły się gościnne występy awangardowego teatru "Kreatura" z Berlina.

Prezes Zarządu Narodowego Banku RB Stanisław Bohdankiewicz nie zaprzecza pogłoskom o możliwym wprowadzeniu przez Republikę własnej waluty już w roku bieżącym. "Jako kraj cywilizowany, ogłosimy zawczasu o swym wyjściu ze strefy rublowej... W tej sprawie niezbędna jest decyzja parlamentu." Prezes dodał, że dla rozliczeń bezgotówkowych należy zachować system rublowy.

Z dniem 15 kwietnia Narodowy Bank Białorusi wprowadził wolną sprzedaż waluty. Jednakże dotychczas znalazło się niewielu chętnych do jej nabycia. Świadczą o tym takie liczby: od 1 do 15 kwietnia Bank nabył 588,4 mln dolarów USA, sprzedał 279,4 mln; od 15 do 30 kwietnia - nabył 696,2 mln dolarów, zaś sprzedał 264,2 mln. Liczby te świadczą dobitnie o stanie posiadania obywateli republiki.

Odbyło się spotkanie konsultacyjne pomiędzy Ministerstwami Spraw Zagranicznych Republiki Węgierskiej i Republiki Białoruś.

W Mińskim Pałacu Sztuki została otwarta wystawa prac znanego polskiego plastyka Leona Tarasiewicza, który z pochodzenia jest Białorusinem.

Z inicjatywy firmy "Dainowa" i radiostacji "Krynica" w stolicznym Domu Literata odbył się wieczór pieśni autorskiej, podczas którego zaprezentowali swój dorobek twórczy wykonawcy Mikołaj Gajewicz i Kasia Kamocka z Mińska, Lera Som z Połocka i Wiktor Szałkiewicz z Grodna.

Grodzieński Obwodowy Komitet Wykonawczy podjął decyzję pobierania od 10 maja opłat w wysokości 100 proc. od poziomu cen detalicznych na przetwory mięsne i mleczne przy wywózce tych artykułów poza granicę republiki.

Związek Przedsiębiorców Białorusi nawiązał kontakty ze słowacką asocjacją "Słoweks", która udziela wsparcia średnim i małym przedsiębiorstwom.

W końcu maja w Mińsku odbyło się trzecie międzynarodowe spotkanie przedsiębiorców "Biznes bez granic".

W przeddzień Dnia Zwycięstwa w Homlu na ulicy Sowieckiej powiewały biało-czerwono-białe flagi. Natomiast 8 maja flagi te zniknęły, ponieważ blok lewych sił zarządał od władz miasta nie używania białoruskiej symboliki właśnie w tym dniu. Ciekawostką jest to, że jedyna biało-czerwono-biała flaga, którą ktoś przyniósł na plac gdzie się odbywała świąteczna manifestacja, została przez zebranych rozerwana na strzępy.

STUDIA POLITYCZNE
Autorytaryzm - totalitaryzm

Ciąg dalszy ze str. 1

kładła nacisk na łączące wszystkich ludzi, bez względu na ich przynależność narodową braterstwo.

Totalitaryzmy te planowały zmienić charakter stosunków międzynarodowych. Fundamentem ideowym nowego ładu międzynarodowego miał być imperializm. Stanowiło to rozwinięcie tezy o toczącej się od stuleci walce narodów o byt. Prawo do istnienia przyznawano tylko narodom wielkim, czyli tym, które najlepiej walczyły i zwalczały inne. Narody wielkie miały w perspektywie stworzyć nowy porządek świata. Mieliśmy więc do czynienia z bardzo swoiście pojętym mesjanizmem.

Warunkiem niezbędnym dla zrealizowania tej misji dziejowej było odpowiednie ukształtowanie członków narodu. Propagowano stosunkowo dobrze określony wzorzec osobowościowy. Ludzie mieli być silni psychicznie (nie mieć wątpliwości co do swojego postępowania) i fizycznie. Ich postępowanie miało się opierać głównie na emocjach. Łączność psychiczna między poszczególnymi jednostkami tworzyć się miała przez wspólne działanie i wspólną walkę. Rozwijano kult przemocy i siły. Widoczna była ekscytacja akcją bezpośrednią i spontaniczną. Jednak impuls wywołujący tę spontaniczność miał pochodzić od stojących wyżej w hierarchii monolitu partyjno-państwowego. Zwalczano rosjonalizm, uznając, że światopoglądy oparte na wątpieniu, dociekaniu i weryfikacji własnych poglądów tylko osłabiają wewnętrzną spoistość, a więc i siłę narodu.

Istniały wszakże dość istotne różnice między faszyzmem włoskim a nazizmem, czyli narodowym socjalizmem niemieckim. Błędem - niestety dość popularnym - jest utożsamianie tych dwu totalitaryzmów. Różniły się one w trzech punktach.

Po pierwsze - w ideologii faszyzmu państwo odgrywało znacznie większą rolę niż w ideologii nazistowskiej. We Włoszech było ono narzędziem w ręku Duce, który mógł zmieniać naród przy użyciu państwa i w jego interesie (zasada suwerenności państwa). W Niemczech natomiast państwo zawsze stawiano po narodzie. On był zawsze najważniejszy. Fuhrer zmieniać miał państwo zgodnie z wolą narodu, który uosabiał.

Po drugie - faszyzm silniej akcentował program społeczny, a system korporocyjny został we Włoszech znacznie bardziej rozbudowany niż w Niemczech. Jeżeli w tym miejscu możemy szukać analogii, to poglądy zbliżone do programu społecznego faszyzmu miała w ramach ruchu nazistowskiego opozycja braci Ottona i Gregora Strasserów.

Po trzecie - narodowy socjalizm był rasistowski i antysemicki. Ten składnik ideologii był jednym z zasadniczych. Dla nazistów uosobieniem wszystkich wrogów był mistyczny, irracjonalnie skonstruowany "Żyd", uznawany za twórcę i animatora wszystkich sił antynarodowych. Faszyzm zaś nie był antysemicki. Włoski odpowiednik ustaw norymberskich wprowadzono dopiero w roku 1938 pod naciskiem Niemiec.

Kolejną formą totalitaryzmu był totalitaryzm komunistyczny. Dla niego zwornikiem ideowym była teoria walki klas. Za podstawową kategorię społeczną uznawano klasę społeczną, definiowaną jako grupa ludzi o podobnym stosunku do środków produkcji. Generalizując i upraszczając społeczeństwo podzielono na pracodawców i pracobiorców, bogatych i biednych. Grupy te uznano za zdecydowanie wrogie sobie. Ich współpraca i wzajemne świadczenie sobie usług z korzyścią dla całego społeczeństwa miały być niemożliwe.

Przedstawiciele tego totalitaryzmu uznali się za reprezentantów pracobiorców i biednych. Zdanie na ten temat tych ostatnich nie było istotne, funkcjonowało bowiem wśród komunistów przeświadczenie o swojej nieomylności. Postanowiono dążyć do społeczeństwa bezklasowego, pozbawionego własności prywatnej, pracodawców i bogatych. Miało się ono opierać na idei kolektywizmu. Potrzeby indywidualne i grupowe miały przestać istnieć. Wszyscy ludzie mieli się realizować tylko przez kolektyw i przez to żyć w harmonii pozbawionej wzajemnego wykorzystywania się. Miało powstać społeczeństwo wiecznej szczęśliwości dla wszystkich i dla każdego z osobna.

Praktyka społeczna i polityczna pokazała jednak, że ludziom wcale taka wizja społeczeństwa nie odpowiada; że istnieją i rozwijają się potrzeby indywidualne oraz grupowe; że grupy chcą i potrafią się porozumiewać; że istniejące między nimi konflikty są rozwiązywane na drodze wzajemnych ustępstw i poprzez rozwijające się struktury demokratycznego państwa. Nie nastąpiła, przewidywana ideologią komunistyczną, naturalna i wynikające z ewolucyjnego rozwoju społeczeństwa rewolucja.

Jednak komuniści przejęli władzę w drodze przewrotu. Mimo tego, że pierwotna diagnoza okazała się błędna, swój ideał postanowili wprowadzić w życie, nie oglądając się na postawy i poglądy społeczeństwa. Zaczęli utopię wprowadzać w życie. Stworzyli oparty na partii bolszewickiej system państwa totalitarnego.

Stanisław Faliński

Lew Sapieha wrócił

Ciąg dalszy ze str. 1

cząc na nadmiar ważnych obowiązków państwowych Sapieha poświęca wiele uwagi miastu i przyległym ziemiom. Dzięki jego staraniom Słonim przekształca się z miasteczka prowincjalnego w ważny ośrodek polityczny Księstwa.

W okresie jego urzędowania został odrestaurowany zamek, poszerzone pomieszczenia archiwum i biblioteki, zbudowany nowy murowany pałac, w którym odbywały się sejmiki generalne WKL, na które zjeżdżali się posłowie z województw Wileńskiego, Nowogródzkiego, Mińskiego, Trockiego, Witebskiego, Brzeskiego, Smoleńskiego, Połockiego, Mścisławskiego, Inflanckiego i Czernihowskiego. W celu godnego podejmowania tak licznego grona znakomitości obok zamku wzniesiono domy gościnne, ułożono bruki na ulicach i placach, założono sady, zbudowano nowe mosty. W 1595 r. został odbudowany jedyny w mieście kościół katolicki, który był zburzony w 1506 r. (na miejscu dzisiejszego kościoła św. Andrzeja). Do dnia dzisiejszego miasto jest dumne ze swego herbu, który został opracowany i zatwierdzony w 1591 r. na wniosek Lwa Sapiehy.

W 1605 r. miasto otrzymało prawa, na mocy których przejeżdżający przez nie kupcy, zobowiązani byli zatrzymywać się tu i handlować swoimi towarami. W tymże roku powstaje pierwszy cech tkacki - zalążek przemysłu tkackiego w przyszłości.

Przy aktywnym udziale i pod bezpośrednim kierownictwem Lwa Sapiehy w 1588 r. został wydany w języku białoruskim Statut Wielkiego Księstwa Litewskiego - wzorzec prawodawstwa w Europie na przestrzeni wielu dziesięcioleci.

Od 1589 do 1623 r. Lew Sapieha nosił tytuł Kanclerza Wielkiego Księstwa Litewskiego - najwyższy urząd w Księstwie, a w 1625 r. w dowód uznania zasług wojennych otrzymał tytuł Hetmana Wielkiego.

W Słonimiu na Zamościu przez pewien czas mieszkała matka Kanclerza.

Wasil Suprun
"Słonimski Wiesnik"

Od redakcji: *Dotarły do nas wieści, że Rada Miejska w Słonimiu podjęła decyzję o zmianie obecnej nazwy placu Gorkiego na dawną historyczną - Lwa Sapiehy.*

Słonim: *Kościół św. Andrzeja*

ECHO CZERNOBYLA

Jak donosi czasopismo "7 dniej" już niejednokrotnie szacowano straty gospodarcze Białorusi w wyniku katastrofy Czernobylskiej. W 1989 r. straty te określano liczbą 75-76 mln rubli, namiast niedawno liczba ta osiągnęła wysokość 527,5 mln rubli w cenach 1 stycznia 1992 r. W tę sumę są włączone straty nie tylko na dzień dzisiejszy lecz również przewidywane do 2015 roku. W lipcu ubiegłego roku przywoływano już liczbę 5 trylionów 871 miliardów 836 milionów rubli, co stanowi około 21 rocznych budżetów Republiki z 1991 roku.

Na 48 proc. obszarów rolnych Białorusi stwierdzono zwiększoną radioaktywność. Dotychczas wyeliminowano z uprawy 84,1 tys hektarów ziemi ornej. W strefie skażonej znajduje się 80 zakładów przemysłowych. 29,3 proc. obszarów leśnych zostało skażonych przez substancje promieniotwórcze.

W 1991 r. ze skarbu państwa ofiarom katastrofy wypłacono 1744,2 mln rubli.

JESTEŚ ZIOMKIEM? PŁAĆ!

Ostatnio w Polsce zwiększyła się ilość grabieży dokonywanych wśród turystów z państw WNP przez grasujących tam przestępców wywodzących się z tychże krajów. W roku bieżącym w województwie białostockim zarejestrowano cztery napady na samochody z rejestracją krajów WNP.

Przestępcza grupa z Białorusi, posługująca się autem marki "Volkswagen" koło Sokółki, tarasując szosę, dokonywała grabieży powracających do domu turystów. Ostatnią ich ofiarą stał się samotny kierowca, któremu bandziory zdemolowali samochód, a samego uprowadzili do lasu i przywiązali do drzewa. Po dziewięciu godzinach niefortunnemu turyście udało się uwolnić.

Na rynku w Sokółce policja ujęła około dziesięciu obywateli Białorusi, którzy wymuszali okup wśród sprzedających ziomków.

Według gazety
"Sowieckaja Biełorusija"

SIŁY ZBROJNE NASZYCH SĄSIADÓW
DOKTRYNA OBRONNA SIŁ OCHRONY LITWY

Litwa odbudowuje swoją państwowość po przeszło pięćdziesięcioletniej przerwie i w wielu dziedzinach musi zaczynać niemal od zera. Najwyraźniej widać to w sferze obronności: myśl wojskowa jest w zarodku, armię trzeba tworzyć od podstaw, brakuje wykształconych kadr, a Rosjanie konsekwentnie wywożą technikę wojskową, pozostawiając jedynie zdewastowane koszary. Kraj jest na pograniczu katastrofy ekonomicznej i ludzie częściej myślą o tym, jak przeżyć kolejne miesiące, a nie jak twożyć i uzbrajać armię.

Doktryna wojenna Litwy dopiero się kształtuje, ale już teraz można stwierdzić, że ma ona ściśle obronny charakter. Fundamentem, na którym opiera się bezpieczeństwo kraju jest udział w europejskim procesie bezpieczeństwa.

Litwa zabiega o członkowstwo w Radzie Europy, ma status obserwatora w Konferencji Otwartych Przestworzy. Dąży do udziału w istniejących (NATO, UZE) i przyszłych (jeśli takie powstaną) strukturach bezpieczeństwa na naszym kontynencie.

Litwa chce zgodnie współżyć z sąsiadami i wraz z nimi tworzyć regionalną "infrastrukturę bezpieczeństwa", zwłaszcza w Europie Wschodniej i w rejonie Bałtyku. Naturalnym partnerem jest Polska, łączą nas więzy historyczne i wielowiekowe wspólne dla społeczeństw obu państw tradycje wojskowe.

Litewskie Ministerstwo Ochrony Kraju zostało utworzone w październiku 1991 roku w celu organizowania i kierowania narodowymi siłami zbrojnymi. Nazwa bierze się z tradycji przedwojennej i włączenia formacji podlegających w innych państwach ministerstwom spraw wewnętrznych (służba ochotnicza jako zalążek przyszłej Gwardii Narodowej, Straż Graniczna, Obrona Cywilna).

Nadal trwa proces budowy sił ochrony kraju. Realizowane są cztery programy:

program ochrony granicy:

niedawno z tego programu wydzielone zostały: ochrona wybrzeża i przestrzeni powietrznej; funkcjonują one teraz jako oddzielne ogniwa systemu;

program obrony terytorialnej, obejmujący system administracji wojskowej, system mobilizacyjny, ochronę ważnych obiektów państwowych, w tym elektrowni jądrowej oraz Gwardię Narodową; struktury te są podobne do istniejących w krajach skandynawskich;

program obrony cywilnej:

obejmuje m.in. organizację jednostek ratowniczych do przeciwdziałania strukturom awarii oraz zwalczania katastrof i klęsk żywiołowych;

program tworzenia armii regularnej obejmuje formowanie oddziałów szybkiego reagowania gotowych do działań w każdych warunkach, w polu i w mieście. Siły zbrojne będą jednym z elementów systemu ochrony kraju. Formowanie armii regularnej jest w dużym stopniu zaawansowane; dobiega końca organizacja Brygady Szybkiego Reagowania. Jej bataliony rozmieszczone są w pobliżu głównych miast ważniejszych ośrodków przemysłowych kraju. W przyszłości planuje się utworzenie drugiej brygady. Tworzone są zalążki lotnictwa wojskowego i Marynarki Wojennej.

Liczebność sił ochrony kraju w okresie pokojowym nie powinna przewyższać 20 tysięcy osób. W podsystemie militarnym będzie nie więcej jak 15 tysięcy osób, a w Straży Granicznej 5 tysięcy osób.

Dowódca 1 Brygady Szybkiego Reagowania podporządkowany jest bezpośrednio ministrowi ochrony kraju. Skład jest wielonarodowy. Pełnią w niej 12-miesięczną służbę obywatele kraju posługujący się językiem litewskim w wieku 18-28 lat.

Andrzej Mędykowski
"Polska Zbrojna"

DAWNY SŁONIM

Miasto mej młodości, Słonim nasz prastary,
Sagę o przeszłości - szerzą fale Szczary.
O, ziemio słonimska, ziemio ukochana,
Ziemio umęczona, nieraz krwią zalana.
Pełne kwiecia łąki, piękne zboża łany,
Deptał swoim butem wróg nieubłagany.
Ogniś, na tej ziemi, z zastępami wroga
Biły się odważnie wojacy Mendoga.
Wielki Książe Witold, ład tu zaprowadził,
Dla ochrony granic, Tatarów osadził.
Wierni swej przysiędze, mężnie kraj bronili,
Wroga - napastnika nieraz tu pobili.
Tatar był gotowy, walczyć z wrażym stanem,
Scinał wrogom głowy, swoim jataganem.
Litwa się zmęczyła wojną niszczycielską,
Z Polską połączyła - Unią Lubelską.
Książe Lew Sapieha - środków nie żałował,
Nasze miasto Słonim, pięknie rozbudował.
A Hetman Ogiński, będąc gospodarnym,
Połączył kanałem Bałtyk z Morzem Czarnym.
Potem jako Polak był prześladowany,
Żegnał polonezem - Kraj swój ukochany.
Przyszła Katarzyna, Kraj nasz ujarzmiła,
Swoją władzę Polsce, siłą narzuciła.
Wojska Napoleona - tędy na wschód parły,
Nieszczęśliwy Słonim, kompletnie obdarty.
Na Słonimskiej ziemi, pod Miłowidami,
Biły się powstańcy, z carskimi wojskami.
Jeszcze długo Polska, pod jarzmem męczyła,
Wreszcie z bronią w ręku wolność wywalczyła.
Bohater Siemaszko - wichrem tu przenosił,
I placówki wroga, swym szwadronem znosił.
Pod swoim sztandarem - księżyca i gwiazdy,
W Grodnie uformował Pułk Tatarskiej Jazdy.
Drogę ku wolności szablą wyrąbywał,
Dla Ojczyzny Polski - Kijów on zdobywał.
Kochanego Kraju krótko wolność trwała,
Znowuż wroża siła - wolność nam zabrała.
Czasy się zmieniły - upłynęły wieki,
Kraj sercu memu bliski, chociaż wciąż daleki.

Jelenia Góra, 10.08.1975.

Stefan Radkiewicz
(Słonimski Tatar)

PAŁACE SŁONIMSKIEGO MAGNATA Kazimierza Ogińskiego

W ubiegłym roku minęła 740 rocznica założenia Słonimia. Z historią miasta ściśle powiązane jest imię Michała Kazimierza Ogińskiego. Ród Ogińskich należał do najbardziej znanych w Rzeczypospolitej. M.K. Ogiński był jednym z kandydatów Katarzyny II na polski tron, pełnił funkcje wojewody wileńskiego od 1764 r., hetmana litewskiego od 1768 r. W 1771 r. przeszedł na stronę konfederacji barskiej, opozycyjnej w stosunku do króla Stanisława Poniatowskiego i Rosji. Powstanie, które podniósł Ogiński, zostało zdławione pod Stołowiczami przez A. Suworowa. Ogiński zmuszony był wyemigrować z kraju. Na mocy amnestii w 1775 r. powrócił na Białoruś i zamieszkał w Słonimiu, gdzie zbudował kilka zakładów przemysłowych, drukarnię, stworzył operę i kapelę muzyczną, zapraszał znanych aktorów, śpiewaków i muzyków.

Z gmachów wzniesionych przez Ogińskiego pozostały jedynie kamienie podmurówek i pożółkłe karty dokumentów w archiwach.

1820 r. 7 lipca.

"Budynki, które pozostały po śmierci właściciela miasta Słonimia, byłego polskiego hetmana Michała Ogińskiego, zbudowane przez niego w 1777 roku, są pozostawione przez spadkobierców bez opieki i przekazane zostały szpitalowi wojskowemu.

Stanowią one:

1. Murowany jednokondygnacyjny dom, tzw. pałac, posiada on 10 pokoi, 9 pieców, 30 okien, 11 drzwi. Dach pokryty dachówką i jest odremontowany przez Jego Ekscelencję pana radcę tajnego Nowosilcowa.

Tu również znajdują się dwie drewniane oficyny, pokryte dachówką. Pierwsza z nich, lewa, posiada 21 pokoi, 14 pieców, 49 okien, 23 drzwi. Cały budynek jest zemszały i wymaga remontu. Połowa drugiej oficyny, która jest ulokowana z prawej strony, jest zniszczona i niezdatna do użytku.

2. Drewniana oranżeria wzniesiona jest na kamiennej podmurówce. Znajduje się w niej 5 pokoi, 2 piece i 5 drzwi. 33 okna są zabite deskami."

W 1768 r. na miejscu pałacu Sapiehy koło rzeki Szczara został zbudowany pałac księcia M.K. Ogińskiego.

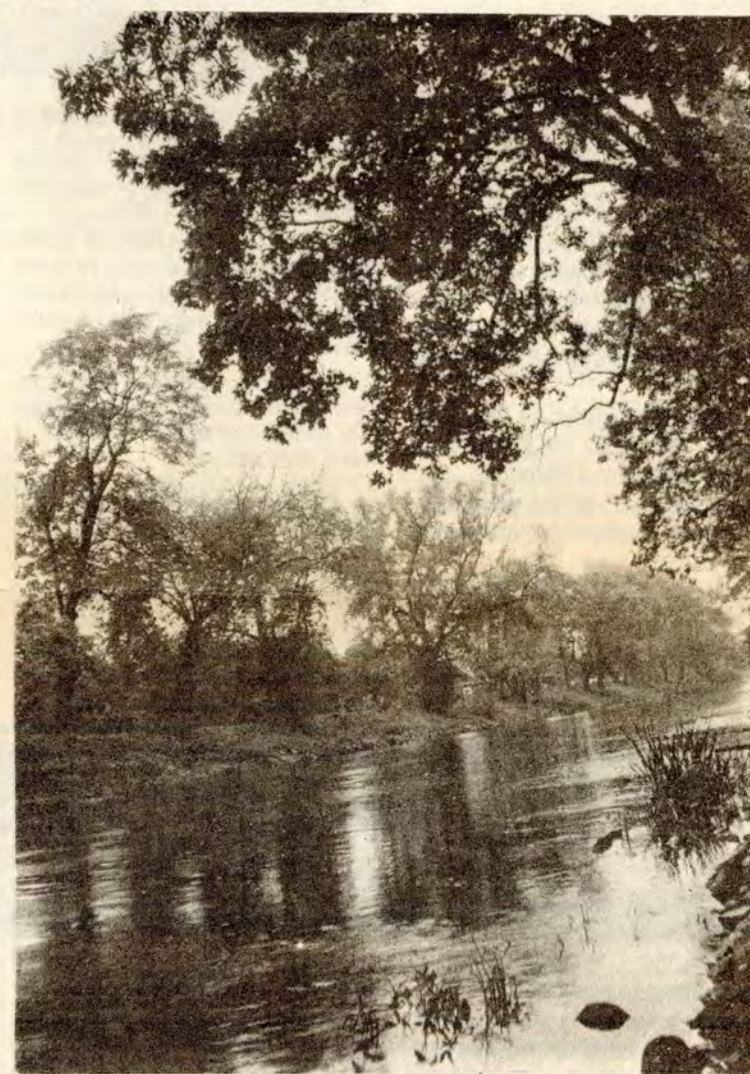
1838 r. 11 stycznia. Raport naczelnika miasta Słonimia do gubernatora grodzieńskiego o starożytnych budynkach w mieście: *"... mam zaszczyt donieść, że w mieście jest zapomniany stary budynek - okrągła altana o średnicy 8 sążni, która znajduje się naprzeciwko pałacu zbudowanego 100 lat temu przez hetmana Ogińskiego..."*

W latach 1767-1833 z inicjatywy M.K. Ogińskiego rozpoczęto budowę kanału.

1837 r. 23 marca. Doniesienie wicegubernatora grodzieńskiego Rządowemu Senatowi: "Grodzieńska Izba Państwowa... powiadomiła mego poprzednika o stratach, które ponieśli bierezcy zakonnicy w związku ze zniszczeniem ich młynu na rzece Jesiołda na zlecenie władz miejscowych. Młyn uległ zniszczeniu podczas budowy kanału o nazwie Ogińskiego. Kanał łączy rzeki Szczarę i Jesiołdę, a przez to morze Bałtyckie z morzem Czarnym.

W 1804 r. otwarto żeglugę po kanale Ogińskiego, który stanowił część Dniepro-Niemeńskiego szlaku wodnego i miał długość 47 km. W czasie wojny 1914 r. kanał uległ zniszczeniu, następnie został częściowo odbudowany w 1939 r. i ponownie ucierpiał podczas drugiej wojny światowej.

T. Afanasjewa,
pracownik naukowy Centralnego Państwowego Archiwum Historycznego Republiki Białoruś.

Kanał Ogińskiego w Słonimiu - *fot. autora*

POLSKIE RODY KRESOWE
BUKOWSKI

K. Niesiecki (Korona Polska, t. I, s. 221) podaje: "Bukowski herbu Bończa, z Bukowa się piszą. Mikołaja syn Franciszek, viceregent sanocki; Kazimierz, łowczy podolski, deputat na Trybunał Koronny 1727, żona jego Rossowska, synowie z niej Stanisław, Józef i Marcin (...). Bukowski herbu Szaszor w województwie ruskim... Wojciech, dziedzic na Jabłonicy Bukowski, miał za sobą Brzezińską, syna z nią Michała... Walenty Bukowski, komornik radziejowski, w Ziemi Zakroczymskiej w roku 1620"... Tenże autor w swym "Herbarzu Polskim" (t. 2, s. 357-358) wymienia pięć domów szlacheckich o nazwisku Bukowski, używających herbów Bończa, Jastrzębiec, Ossorya, Poraj i Szaszor, a zamieszkałych przeważnie w województwach południowo-wschodnich.

O Bukowskich herbu Bończa, Ossorya i Jastrzębiec donosi "Spis szlachty Królestwa Polskiego" (Warszawa 1851, s. 23).

Bukowsky de Bukow, Derslaus filius, jest wspomniany jako nobilis Ziemi Sanockiej przez źródła z roku jeszcze 1468 (Akta grodzkie i ziemskie z archiwum ziemskiego we Lwowie, t. XVI, s. 50, Lwów 1894). Urodzony Jan Bukowski w 1611 roku mianowany został przez sejm walny koronny i króla Zygmunta III na poborcę podatków województwa pomorskiego. (Volumina Legum, t. 3, s. 35. Petersburg 1860). Krzysztof, Władysław i Albrycht od województwa wileńskiego, Marcelin zaś Bukowski od łęczyckiego, podpisali w 1648 roku w Warszawie akt elekcyjny króla Jana Kazimierza. (Volumina Legum, t.4, s. 100, 103). Szlachcic Jan Stanisław Bukowski w 1651 roku nabył od Gintowtów Dziewałtowskich majątek Bołdoniszki Wiażyszki Zwieczorowszczyznę w powiecie oszmiańskim. W XIX wieku jedna z gałęzi tego rodu puściła korzenie także w powiecie święciańskim (Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Litwy w Wilnie, f. 391, z. 10, nr. 46). Marceli Bukowski w 1764 r. podpisał w imieniu województwa smoleńskiego elekcję ostatniego króla polskiego Stanisława Augusta Poniatowskiego (Volumina Legum, t. 7, s. 120). Michał z Bukowa Bukowski, stolnik i poseł Ziemi Sanockiej,

podpisał w 1764 r. uchwałę konfederacji generalnej warszawskiej.

Wywód szlachecki z 1799 roku podaje opis sześciu pokoleń jednej z podwileńskich linii tego rodu, wywodzącej się od protoplasty Michała a używającej herbu Szaszor. (CPAH Litwy w Wilnie, f. 391, z. 4, nr. 396, s. 28). W roku 1819 Michał Meysztowicz, marszałek szlachty powiatu upitskiego, wydał świadectwo Adamowi Bukowskiemu, komornikowiczowi powiatu upitskiego, o tym, że jest on "z starożytnej szlachty polskiej urodzony, którego przodkowie i rodzice w powiecie upitskim w Gubernii Litewsko-Wileńskiej mieli swe dziedziczne posiadłości". Bukowscy potwierdzani byli w rodowitości szlacheckiej przez heroldię wileńską w latach 1798, 1825, 1830, 1832, 1841, 1843, 1851.

Jednym z gniazdowisk rodu Bukowskich było Podole, na którym stale zaznaczała swą obecność szlachta polska o tym nazwisku. (Spisok dworian wniesionnych w dworianskuju knigu Podolskoj Gubernii, Kamieniec-Podolsk, s. 178).

O Bukowskich herbu Bończa - 2 "Herbarz rodzin szlacheckich Królestwa Polskiego" (cz. 1, s. 73, Warszawa 1853) informuje: "Wojciech, około roku 1691 posiadał w dawnem województwie sieradzkim dobra Rzeczków.

Franciszek, kasztelanic sanocki, będąc obrany posłem tejże ziemi na sejm w roku 1764, głosował za wyborem króla Stanisława Augusta.

Michał Bukowski w roku 1774 odziedziczył po stryju swoim Antonim, podstolim łomżyńskim, dobra Susko, Rozwory i Dymusy w Ziemi Łomżyńskiej leżące". Toż źródło (cz. 2, s. 152) podaje: "Bukowscy (herbu Jastrzębiec), w dawnem województwie płockiem. Z tej rodziny Antoni, miecznik czerniechowski, w roku 1765 dobra Bukowice Wielkie i Małe po ojcu odziedziczył".

Na przełomie XVIII-XIX wieku w powiecie dziśnieńskim, jak świadczą archiwa dawnej heroldii wileńskiej, mieszkali Eliasz, Teodor i Aleksander Bukowscy, bracia stryjeczni. Mieli też zaścianki w powiecie brasławskim, wileńskim (Giegużyn, Gockiszki), upickim, święciańskim, oszmiańskim (Sieńkowszczyzna), w mieście Wilnie. Józef, syn Jana, Bukowski wedle świadectwa z 1851 roku "uprawiał służbę lokajską i z tego się utrzymywał", ale w rodowitości potwierdzony został. Tutejsi Bukowscy spokrewnieni byli z Niewiarowskimi, Masalskimi, Kibertami-Mackiewiczami, Lisowskimi i inną dobrą ofiarną i patriotyczną, jeśli chodziło o sprawy Ojczyzny. (Patrz K. Bieliński "Powstanie Listopadowe w Wilnie i na Wileńszczyźnie", s. 50 i in., Wilno 1934 oraz tegoż autora "Rok 1831 w powiecie zawilejskim", s. 13-14, 120. Wilno-Święciany 1930).

Opracował
dr Jan Ciechanowicz

BÓL I WDZIĘCZNOŚĆ

Rok temu gościem "Głosu" był pułkownik **Antoni Tomczyk**, zastępca Komendanta Okręgu Warszawskiego Związku Legionistów Polskich, syn osadnika poległego w 1939 r.

We wrześniu 39-go, na rozkaz władzy sowieckiej dokonano mordu na 42 osadnikach z miejscowości Lerypole, Budowla, Rokicie, byłych legionistach, którzy w latach 1914-1920 walczyli o przywrócenie niepodległości Polski po 123 latach niewoli.

Podczas spotkania, rozmawialiśmy z pułkownikiem Tomczykiem o wątkach tej straszliwej zbrodni, usiłując przeanalizować i zrozumieć psychologię sprawców, rozszerzając nasze rozważania do określenia samej kategorii dobra i zła, do oceny wpływu ideologii na kształtowanie wartości duchowych człowieka.

Tym razem pan Tomczyk przyjechał do Grodna z ramienia Związku Legionistów, w sprawie przygotowania Zjazdu rodzin byłych osadników, który jest planowany na lipiec 1993 roku.

Po wielu latach rozłąki mają spotkać się na nim ich potomkowie z różnych krajów, by oddać cześć poległym za Polskę.

Zachowując w sercu ból po tragedii września 1939 r., synowie ofiar pamiętają i cenią sobie również szlachetne czyny miejscowych ludzi, którzy, będąc niezkażeni bolszewicką ideologią nienawiści, ratowali życie ich ojców.

Na prośbę pułkownika Tomczyka zamieszczamy jego list, pozwalający drogą zestawienia konkretnych czynów, spostrzec prawdziwy wymiar dobra i zła, okrucieństwa i szlachetności.

Dobrym ludziom z Sawolówki

Grodzieńszczyzna po 17 września 1939 roku stała się terenem jawnej działalności radzieckich oddziałów dywersyjnych. Pomagali im uzbrojeni miejscowi ludzie z czerwonymi opaskami na ramieniach, z dużym okrucieństwem mordując i rabując mienie tej kategorii ludności, która była przez nich zdefiniowana, jako patrioci Polski.

W dniach 22 i 23 września uzbrojone grupy z okolic Skidla i Żydomli, opętane ideologią nienawiści wymordowały 18 osadników z Lerypola i Budowli. Zmasakrowane ciała zostały zakopane bez trumien: na cmentarzu w Żydomli 7 osób, a 11 osób na terenie osady Lerypol. W tej ostatniej spoczywa i mój ojciec.

W tym ponurym czasie jak gdyby całkowitego triumfu zła wielu ludzi nie zatraciło jednakże tych najwyższych wartości, jakie dawała wiara w Boga i wielowiekowa cywilizacja.

Narażając się osobiście, ratowali oni życie innych, ostrzegali przed śmiertelnym niebezpieczeństwem, pomagali w niedoli swym sąsiadom.

Pięknym przykładem takich szlachetnych czynów mogą być mieszkańcy wsi Sawolówka, ludzie wyznania prawosławnego, Białorusini, którzy uratowali życie wielu Polakom z sąsiednich osad. Ukrywali ich we własnych domach, chociaż to było wysoce niebezpieczne dla nich samych, organizowali 6-osobowe straże obywatelskie, które strzegły bezpieczeństwa wsi i ukrytych tam Polaków. Wśród tych, kto ukrywał osadników są rodziny Zmitrowiczów, Totociów, Teżyków, Szurpów i in.

Po 54 latach odnalazłem w Sawolówce dom Jakuba Zmitrowicza, który uratował życie 6 osadnikom i poznałem jego syna Mikołaja. Dobrze pamięta tragedię września 1939, osadników, ich rodziny, wspomina że byli dobrymi sąsiadami i dobrymi gospodarzami.

Płk. Tomczyk z mieszkańcami wsi Sawolówka

Rodziny poległych, zamieszkałe w Polsce, Anglii, USA, Kanadzie, postanowiły utrwalić szlachetne czyny mieszkańców Sowolówki przez umieszczenie w wiosce tablicy pamiątkowej.

Niech płyta stanowi świadectwo, że w tym miejscu bezinteresownie ratowano życie Polakom w imię chrześcijańskiej przyjaźni, żyjących tu od wieków w zgodnej symbiozie ludzi różnych narodowości.

Odbudowa tej tradycyjnej zgody i lepsze wzajemne zrozumienie ułatwi narodom drogę do integrującej się Europy.

Rada Ochrony Pamięci Walki i Męczeństwa w Warszawie poparła tę inicjatywę. Mamy nadzieję, że władze białoruskie okażą także swoją przychylność i stosowną pomoc.

płk. Antoni Tomczyk

W stylu retro...

Z polskiej prasy międzywojennej

Telefonistki urzędujące w Jerozolimie muszą znać aż 11 języków: angielski, arabski i hebrajski jako państwowe, a pozatem: włoski, francuski, hiszpański, niemiecki, grecki, rosyjski, a nawet rumuński i ormiański.

Między stolicą Apostolską a Prusami, jako częścią Rzeszy Niemieckiej, zawarty został Konkordat, który m.in. tworzy stolicę biskupią w Berlinie, a arcybiskupią we Wrocławiu. Pominięto zostało w Konkordacie niestety szkolnictwo, co stało się pod naporem większości protestanckiej.

7 marca b.r. kardynał Gasparii i Benito Mussolini ratyfikowali Układ Laterański pomiędzy Stolicą Apostolską a Włochami.

Inna rzecz, że pożycie z wszechwładnym a nie dość znającym katechizm, Mussolinim nie zawsze będzie dla Ojca Św. słodkim. Największe nieporozumienia zapowiadają się na tle wychowania młodzieży. Wódz odrodzonych Włoch pragnął by wszystkich wychować na zdobywców, by podbijali dla ojczyzny nowe tereny, gdyż Ojciec Św. jest Ojcem nie tylko włoskiego, lecz także wszystkich innych narodów i nie pozwoli by im działa się krzywda.

Z Bolszewii dochodzą wieści o prześladowaniu duchowieństwa katolickiego. Ks. Czesław Fedorowicz kapłan-misjonarz na Podolu, niejednokrotnie karany przez bolszewików, został przez nich rozstrzelany za nauczanie dzieci religii. Ks. Wacław Szymański, proboszcz w Smotryczu został zesłany na pięć lat do Saratowa, a ks. Biskup Sloskan, skazany na rąbanie drzewa w błocistych rozdołach, uległ paraliżowi i stał się prawie zupełnie głuchy. Ludność jest ogromnie tym wszystkim przemęczona i czeka zmiłowania Bożego.

Na ulicach Berlina ustawiono automaty, które po wrzuceniu określonej ilości pieniędzy wyrzucają z siebie marchew, pietruszkę, pomidory, kawę i inne artykuły codziennej potrzeby.

Amerykańskie władze stwierdziły, że najczystszym miastem w Stanach jest Hamtramck, zamieszkałe prawie wyłącznie przez Polaków.

Zebrała LM

MOWA KWIATÓW

Czerwona róża jest kwiatem najgorętszej miłości. Biała róża oznacza, że obdarowana nią warta jest kochania, a żółta blada: odwzajemnij moje uczucia. Biały goździk to niewinne czyste uczucie, któremu wystarczy choćby widok ukochanej. Irys to wskazówka: mam czułe serce, co ty na to? Konwalia przemawia: masz tyle wdzięku, miła - i ja to dostrzegłem. Bez chce powiedzieć obdarowanej: jakaś ty piękna. Mak mówi krótko: porządam cię nade wszystko. Stokrotka ogłasza: doceniam twą niewinność i nie chcę jej nadużywać. Tulipan jest wart swej nazwy, bo nie ma wątpliwości: ach, jak dobrze mi z tobą.

Gra na organach

"Kupuję i sprzedaję ludzkie organy, przede wszystkim nerki" - wyznaje bez żenady dr. R. Sahari z Bombaju. Jego prywatna przychodnia mieści się w najdroższej dzielnicy miasta. Dr. Sahari nie narzeka na brak klientów. Do Indii trafiają biorcy i ich pośrednicy z bogatych krajów arabskich, z Ameryki, Japonii i Europy. Kliniki kasują za nerki 12 tys. marek, indyjski dawca otrzymuje około 3 tys.

Na mapie światowego handlu organami ważnym punktem stają się Chiny. Nerka chińczyka kosztuje 25 tys. marek.

Światowe gazety coraz częściej piszą o porwaniach ludzi, wycięciach organów wbrew woli i morderstwach. W Kairze dokonano uprowadzenia 6-letniej dziewczynki, którą odnaleziono po kilku dniach bez jednej nerki. Dziecko miało przy sobie 5 tysięcy dolarów. Ofiarami łowców są też dzieci brazylijskie.

W ubiegłym roku w RFN na nerkę oczekiwało 9839 osób, na serce - 1307, na płuca - 232 osoby, natomiast dokonano 3133 przeszczepów serc, wątrób, nerek, płuc i trzustek. W tej sytuacji rozrasta się "czarny rynek" organów, który sięga już po Polskę.

W RFN formalnie handel ludzkimi organami nie jest zabroniony, jednakże w niemieckich klinikach nie dokonuje się transplantacji żadnego organu kupionego bądź niewiadomego pochodzenia. Każdy lekarz, który dokonuje takiej operacji "w niejasnych okolicznościach", musi się liczyć z utratą prawa wykonywania zawodu. W praktyce natomiast handlarzom ludzkich organów wiedzie się całkiem nieźle. Np. w Badenii

- Wirtenburgii Raiter graf Adelmann oferuje biedniejszym rodakom za jedną nerkę 80 tys. marek, by potem odsprzedać ją za 150 tysięcy. Żeby zostać w zgodzie z prawem, operacji dokonuje się poza terenem RFN.

Ostatnio obok niemieckich maklerów pojawili się również Polacy, stosujący ceny niższe. Np. polski handlarz Robert Konarski rozesłał oferty do 50 niemieckich klinik. Transakcje są zawierane na "słowo honoru". Dawca otrzymuje na rękę ok. 30 tys. marek, biorca płaci ponad 100 tys. marek, gdyż musi jeszcze pokryć koszta transplantacji.

Natomiast w Polsce na nerkę czeka obecnie 1500 chorych, na rogówkę oczną - prawie 850. Przeszczepów serca powinno być wykonywanych 150 rocznie, w minionym roku przeprowadzono 60 takich zabiegów. Ministerstwo Zdrowia powołało agencję Poltransplant, która zajmuje się m.in. przekazywaniem informacji o dawcy i biorcy danego narządu. Dotychczas nie są wykorzystywane między innymi narządy ok. 3 tysięcy osób umierających co roku wskutek urazu głowy. Obowiązująca ustawa dopuszcza "pobranie ze zwłok narządów i tkanek, jeśli osoba zmarła nie wyraziła za życia sprzeciwu".

Zdaniem transplantologów, atmosfera wokół przeszczepiania narządów jest bardzo zła. Mimo że papież Jan Paweł II oficjalnie poparł takie operacje, specjalistom nie udało się pozyskać do propagowania tej dziedziny medycyny Episkopatu Polski.

Przygotowywana obecnie ustawa o transplantologii ma uregulować wszystkie problemy oraz uniemożliwić handel organami.

Według czasopisma "Wprost"

POLSCY LAUREACI NAGRODY NOBLA

WŁADYSŁAW STANISŁAW REYMONT
(ur. 7.V.1867, zm. 5.XII.1925)

Powieściopisarz, nowelista, syn wiejskiego organisty. Był uczniem krawieckim u swego szwagra w Warszawie. W 1884 r. wyzwolony na czeladnika. W latach 1884-1887 występował w wędrownych trupach aktorskich. W 1888 r. podjął pracę na kolei Warszawsko-Wiedeńskiej jako starszy robotnik (Rogów, Krosnowa, Lipce). W grudniu 1893 przeniósł się do Warszawy, gdzie zajął się wyłącznie twórczością literacką. Podróżował dużo i często zmieniał miejsce pobytu. W 1902 wyjechał do Francji. Tam, w Bretanii, pracował nad powieścią "Chłopi", za którą w 1917 r. otrzymał nagrodę Polskiej Akademii Umiejętności. Twórczość Reymonta, bogata ilościowo i tematycznie pozostaje w cieniu jego najgłośniejszego utworu, owej epopei życia chłopskiego, za którą w 1924 r. pisarz uhonorowany zostaje literacką Nagrodą Nobla.

Mickiewicz wyjechał przed chwilą Kościuszko zaraz powróci...

Rozmowa z Barbarą Wachowicz

- Kim pani jest lub kim się czuje: pisarką, dziennikarką, historykiem literatury, reżyserem, aktorką...?

- Wszystkim na raz i wszystkim po trosze. Myślę, że dobrze byłoby zacytować słowa ks. prof. Janusza St. Pasierba, który napisał o mnie następująco: Jest Siłaczką naszych czasów, czarodziejką, Wernyhorą. Pod jej piórem, przed jej obiektywem przeszłość nie tylko nie jest "trochę dalej", lecz blisko. Mickiewicz wyjechał przed chwilą, Kościuszko zaraz powróci, Chopin jeszcze gra. Drgają w powietrzu te same smugi cieni i światła, kolorów i zapachów. To jest ciągle ta sama Polska. Bezgraniczna. Bo Polska dokonała się i dzieje się wszędzie tam dokąd dotarli Polacy. Oświecona rozumem. Ogrzana sercem. Barbara Wachowicz jest mistrzynią pamięci patriotycznej. Jest to kobieta teatr: autorka, reżyser, scenograf (te fiolety) i aktorka tego jednego teatru narodowego jakim jest ona sama!

- Wszyscy ci, którzy mieli okazję słyszeć jak pani mówi o wielkich Polakach, o Polsce, o jej historii zgodzą się bez wahania z cytatem ks. Pasierba. Gości pani od pewnego czasu w USA i jak wiem, celem tego pobytu jest książka o Tadeuszu Kościuszce, bohaterze narodowym dwóch krajów...

- Kim jest dla nas dziś zwycięzca spod Racławic? Mitem. Legendą. Pomnikiem. W biografii "Nazwę cię - Kościuszko" chcę opowiedzieć jego los. Od poleskiego, niepozornego chłopca, przyćmionego blaskiem urody starszego braciszka - hulaki i rębajły, przepadłego w mrokach niesławy i niepamięci, poprzez kadeta-galenta warszawskich salonów, zwracającego oczy dam oczu błękitem i... warkoczem, paryskiego studenta z hartem klepiącego biedę, iżby się "wydoskonalić w scjencjach militarnych", po amerykański epos - tak wspaniały w tysiącu swych barw, a tak mało znany. Od owej chwili - w życiu najszczęśliwszej, gdy stanął na krakowskim rynku pod amarantową chorągwią, w której fałdach zaginął się orzeł biały i powiedział owe słowa: "Ja, Tadeusz Kościuszko przysięgam narodowi polskiemu..."

- poprzez mroki rosyjskiej niewoli, błysk nadziei na wieść o Legionach, która dojdzie go na amerykańskiej ziemi, dokąd powróci jak do swej drugiej ojczyzny - po zagasanie wszelkich blasków - kres na cichej szwajcarskiej ziemi, kędy zostawił po dziś dzień trwającą pamięć dobroczyńcy ubogich i bohatera, o którym zapomniał świat.

- Pani książka powstanie dzięki pomocy, jakżeby inaczej, Fundacji Kościuszkowskiej. Czy tylko?

- Nie. Obok Fundacji sponsorami moich Kościuszkowskich działań nie są żadne potężne organizacje amerykańskie i polonijne, którym wydawałoby się - zależeć winno na przerzuceniu pomostu między dniem dzisiejszym a wielką tradycją wspólnych zmagań o niepodległość. Nie. To Polacy. Skromni i nie spoczywający na sakwach z zielonymi zasodami. Poza stypendium Fundacji moją podróż ufundowała pani Helena Wańtuch z Chicago, moje badania archiwalne z inicjatywy Urszuli Kraśniewskiej, dyrektorki najstarszej szkoły polskiej na obczyźnie - szkoły im. Tadeusza Kościuszki w Chicago - Zrzeszenie Nauczycieli Polskich i Komitet Rodzicielski Szkoły.

- Epos amerykański Kościuszki zaczyna się w 1775 roku, kiedy przyjechał on do Ameryki, by walczyć o niepodległość Stanów Zjednoczonych. Przebywał na tym kontynencie 8 lat...

- ... i tym ośmiu latom niezwykłym poświęcam część potężną biografii, a także osobną książkę. Z głęboką wdzięcznością przypiszę ją tym, dzięki którym powstaje: tym, dzięki którym przyjechałam 15 tysięcy mil i 15 stanów tropem Naczelnika od miasta Kościuszko w stanie Missisipi po Warszawę w Kościuszko County w stanie Indiana. Tym, dzięki którym mogę zanurzyć się w skarbce archiwów Nowego Jorku, Baltimore, Waszyngtonu, gdzie spoczywają dziesiątki nieznanych listów Kościuszki - klucz do amerykańskich dni. Książka ukaże się także po angielsku i będzie zawierać możliwie precyzyjnie udokumentowany zapis fascynującego i twórczego wkładu Kościuszki w walkę o wolność USA, ale i także galerie miejsc, gdzie trwa piękna tradycja Kościuszkowska i żyją ludzie - rdzenni Amerykanie, przepięknie ową tradycję i pamięć podtrzymujący. Konsulat polski w Chicago zaprezentuje moją wystawę fotograficzną (wernisaż - 31 maja br.), na której będzie można zobaczyć potęgę twierdzy West Point, gdzie wedle samego Waszyngtona "pułkownik Kościuszko sztuką swą wygrał bitwę", rozległe wzgórza Saratogi - "zwrotni punkt" w dziejach wojny, gdzie jak powiedział umiłowany dowódca Kościuszki - gen. Horatio Gates -"zwycięzcami były pagórki, które młody inżynier umiał wybrać pod teren fortyfikacji". Zobaczyć będzie można szeroko rozlane wody rzek Yadkin i Dan w Północnej Karolinie i odnalezione przeze mnie miejsca przepraw, którymi Kościuszko ocalił Armię Południa, zasługując na słowa gen. Greena - "mistrz w swoim fachu".

Powędrujemy przez pola bitewne Ninety Six, oprowadzani przez kapitana Roberta Armstroga - pasjonata historii, spotkamy się z chłopcami grającymi w Ticonderodze pieśni wojenne i pytającymi mnie o nuty hymnu powstania Kościuszkowskiego, ujrzymy pra-pra-pra-pra (w piątym pokoleniu!) - prawnuka prezydenta Tomasza Jeffersona, dozgonnego przyjaciela Kościuszki i egzekutora jego testamentu, który mi pokazano w Virginia University w Charlottesville... Przepowiadano mi przed tą podróżą rozliczne rozczarowania. Były takie! Wzruszające. Jan na przykład - tak rzadko niestety odwiedzane przez Polaków urocze miasteczko KOSCIUSZKO w Missisipi, prawdziwe sanktuarium pamięci Kościuszki przygotowujące właśnie wielką wystawę jego pamięci, życiu, ojczyźnie i walce o wolności USA poświęconą... Ciekawa jestem czy sławna Oprah rodem z tego miasteczka wie o patronie nazwy tyle ile młode dziewczęta - białe i czarne, które było mi dane tam spotkać...

Podróż moja amerykańska tropem Kościuszki przyniosła nie mniej wrażeń niźli cudem odbyta wyprawa na Polesie - do miejsc gdzie się urodził, przeżył młodość, wrócił po amerykańskich bojach. Tam, odcięci żelazną granicą od ojczyzny Polacy - powiedli mnie w Siechnowiczach pod dęby-olbrzymy, pamiętające Kościuszkę i wyszeptali: "One Polskę stróżują!"

- Stróżowanie polskości. Pani też to czyni wybierając za bohaterów swych książek Mickiewicza, Sienkiewicza, Chopina i innych. Dlaczego właśnie oni?

- Dlatego że byli wsparciem pokoleń. Pokrzepieniem serca. Naszą siłą. Byli i pozostali! Wierne rzeki - czyste i nieskażone, z których czerpiemy po dziś dzień wiarę w wielkość Rzeczpospolitej-Niepospolitej. Z goryczą myślę o tym, że wydano w Polsce w te pędy dzieła wszystkie Gombrowicza, ale nie wydano Dzienników Jana Lechonia - tego jedynego za oceanem wielkiego poety polskiego, który jak żaden inny pochylał się nad wielkością literatury i kultury ojczystej. "Nie doceniana, nie rozumiana przez Polaków odrębność literatury polskiej, jej idealizmu, jej ludzkość" - pisał - "To zwykły, śmieszny polski snobizm nie mówić, że wszystko co w nas najlepsze zawdzięczamy Mickiewiczowi, Wyspiańskiemu i jakże wielkiemu w swym świętym ogniu Żeromskiemu..."

- Interesujące byłoby zapewne uchylenie przed naszymi Czytelnikami rąbka tajemnicy na temat metod pracy, dzięki którym wydobywa pani nieznaną przeszłość Wielkich Polaków...

- Poza wędrowaniem ojczystymi ścieżkami przez pejzaże i "najciślejsze ojczyzny" mych bohaterów - to lata w archiwach, gdzie spoczywają - ku memu zdumieniu - nietknięte ręką badaczy skarby. Czyliż nowych barw nie nabiera wizerunek Kościuszki, gdy odnalazłszy tajemniczą dziś wielce plantację pod Charlestonem, kędy była ongi kwatera pułkownika, odnajduję w Maryland Historical Society list pana Tadeusza stąd pisany do przyjaciela Otho Williamsa, gdzie bohater spod Saratogi donosi z powagą w jakąż to opresję popadł "gdym molestowany przez damy - bym namalował ich portrety - odrzekł że nie potrafię ich uczynić tak pięknymi jak są (a brzydkie były jak grzech śmiertelny!)" i naówczas "ruszyły na mnie - ta szufelką, ta z widelcem, ta ze szpilką. Natychmiast omdlałem i wreszcie wyrwały mi jęk obietnicy, że namaluję obrazki, na których będą przystojne..." I tu nastąpił - w relacji pułkownika - najstraszliwszy moment jego kampanii amerykańskiej. Każda z uradowanych brzydul "ucałowała mnie z pół tuzina razy...".

Ale to są anegdotki... Zaś radość prawdziwa, gdy odnajduje się nieznane dokumenty powstańcze, listy, pamiętniki... To cud, że ziemia nasza rodzinna, przez którą tylekroć przeszedł ogień i miecz tyle jeszcze uchroniła skarbów. Znają ją czytelnicy mej książki o Sienkiewiczu (choćby niezwykły pamiętnik jego pierwszej narzeczonej), znają czytelnicy moich opowieści o Żeromskim (odkrycie prawdziwych bohaterów "Wiernej rzeki", "Ech leśnych", "Popiołów"). Nic nie da się porównać z chwilą gdy z pożółkłych kart spojrzy na nas żywa twarz człowiecza sprzed lat, a nawet stuleci... Jego krew, pot, łzy...

Czy Polacy w USA pamiętają na przykład, że pierwowzór Sienkiewiczowskiego Latarnika istniał naprawdę? A cóż porównać można z chwilą gdy bierze się do ręki list Jeffersona, piszącego Kościuszce: "Twoje zasady zasługują by je czcić, poważać i kochać... Wierne jednemu celowi: wolności i szczęściu człowieka..."

- Odejdźmy może od spraw polskich. Chyba dla oddechu od polskiej tematyki pisze pani także książkę pt. "Droga do Zielonego Wzgórza" o Lucy Maud Montgomery, autorce szalenie popularnych wśród polskich dziewcząt powieści o Ani...

- Odejście od spraw polskich? Czyżby Ania z Zielonego Wzgórza towarzyszy dziewczętom i chłopcom polskim od roku... 1912!!! Była na indeksie w latach stalinowskich, dzieląc godnie los książek tak wpisanych w dzieje nasze jak "Kamienie na szaniec". W roku 1982 (apogeum stanu wojennego!) młodzież nasza wybierała pisarzy do nagrody Orlego Pióra. Pierwsze miejsce otrzymał bezkonkurencyjnie Sienkiewicz. Ale tuż za autorem Trylogii odnajdujemy w ankiecie panią Lucy Maud Montgomery z Wyspy Księcia Edwarda. Podróż do Zielonego Wzgórza zawdzięczam wizycie w Polsce grupy profesorów z University of Guelph i synowej LMM. Zaprosili mnie na wykłady po obejrzeniu mego musicalu: "Błękitny zamek" według powieści LMM. Ale nigdy nie zrobiłabym dokumentacji do książki o bardzo ciekawych i bardzo nie radosnych losach autorki "Ani", nigdy nie mogłabym opisać losów ludzi i urody wsi, która stała się pierwowzorem Avonlea, gdyby nie Polacy! Pojedźcie na Wyspę Księcia Edwarda! Żadne Kalifornie ani Florydy nie mogą równać się z owym szmaragdowym cudem kwitnącym w czerwcu tysiącami łubinów, jaskrów stokroci, szafirowym od morza, poziomkowym... A w Cavendish - Avonlea znajdziecie nie tylko prawdziwe Zielone Wzgórza, lecz także nad samym morzem - zobaczycie białe domki - z orłem białym! To najgościnniejszy w krainie Ani dom pani Janiny Zielińskiej, która odwiecznym szlakiem polskim przez Sybir dobrnęła aż tu... "White eagle on the sea". Polska u stóp Zielonego Wzgórza! Powracam tam w czerwcu i już raduje się moje serce.

- Znów więc pani dokądś wyrusza, ale chyba jednak tęskno za krajem?

- Nie jest ważne dokąd się wyrusza, ważne dokąd powrócić można. W Warszawie czeka na mnie małe, zasypane książkami mieszkanko, za oknem - klony jesionolistne. I - mąż. Tegoroczny laureat nagrody ministerstwa spraw zagranicznych za szerzenie kultury ojczystej za granicą. Bo Józef Napiórkowski, znakomity scenograf polski, jest autorem scenografii do "Halki", prezentowanej i w USA i w Kanadzie i w Brazylii. Poza tym w przeciwieństwie do mnie - uwielbia podróże. Egzotyczne! A ja myślę o tym, że po 1 sierpnia, gdy jak zawsze zadrży nad kwaterami białobrzozowych krzyży powietrze wzruszone ogniem i modlitwą, po kominku z harcerzami z całej Polski - przyjdzie chwila kiedy wyruszę najwspanialszym środkiem lokomocji, rowerem - zbożami, polami, sosnowymi lasami przez moje nadbużańskie Podlasie. Bo jak mówi mistrz i przyjaciel Melchior Wańkowicz: "Cóż znaczy cały świat, nawet najbardziej kolorowy. Zawsze pobije go pulsowanie własnego kąta na własnej ziemi".

Rozmawiał: Ryszard Kołtun

Los oficera

Lata sześćdziesiąte u wielu z nas wywołują nowe wspomnienia, nostalgię po dostatnim i spokojnym, czasami pozornie, życiu. Obywatele Związku Radzieckiego z czystym sumieniem pracowali na rzecz swojej Ojczyzny, nie wiedząc, że w tym samym czasie Wielki Brat wszystkich narodów krwawymi rękami ściska Czechosłowację i pilnym okiem obserwuje nie zawsze spokojną Polskę.

W ten czas losy przeciętnych ludzi nie wchodziły w rachubę, niestandartowych sytuacji być nie mogło. Takim nieprzewidzianym i niezaplanowanym wydarzeniem stał się dla dowództwa stacjonującej w Polsce w Białogradzie jednostki wojskowej ślub młodego radzieckiego oficera z Polką. Zwierzchnicy wojskowi ogłosili swój rozkaz: zwolnić go z wojska i w ciągu 24 godzin ma on opuścić Polskę.

Zdegradowany oficer musiał wyjechać do Rosji zostawiając młodą żonę w Polsce.

Opowiada syn Grzegorz

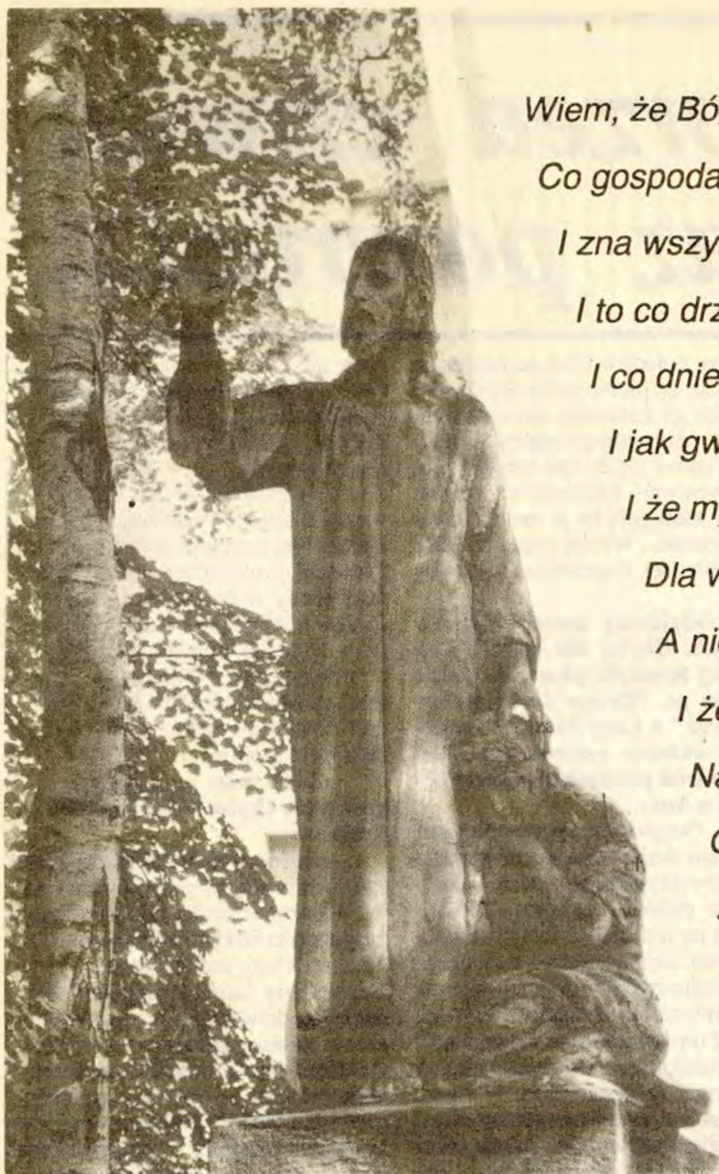
- Po przyjeździe do Rosji zwraca się ojciec do władz Moskwy z prośbą o przydzielenie mu mieszkania w stolicy, lecz otrzymuje skierowanie do niewielkiego północnego miasta Inta niedaleko Workuty. Moja mama starała się przyjechać od razu lecz władze rosyjskie czyniły jej wszelkie przeszkody, więc była ona zmuszona wykorzystać podstęp i przyjechać na zaproszenie kolegów ojca. Wkrótce zachodzi w ciąże i postanawia wyjechać z Rosji, aby jej pierwsze dziecko przyszło na świat w Polsce i miało prawo być Polakiem. Kolejna dwójka dzieci urodziła się już w Rosji, władze radzieckie nie chciały pozwolić matce na wyjazd.

W Ince jesteśmy jedyną polską rodziną więc nie mieliśmy możliwości obcowania ze swoją kulturą i językiem, dlatego nasza mama prowadziła w domu lekcje polskiego, geografii, historii w tym stopniu na ile pozwalała jej własna wiedza.

Skończyłem szkołę rosyjską, a w tej chwili uczęszczam na kurs języka polskiego, przy Wyższej Szkole Inżynierskiej w Sopocie. Głównym moim celem jest ukończenie studiów co pomoże stać się człowiekiem godnym moich rodziców.

Na moje pytanie: jeśli miałbyś możliwość wybierać gdzie mieszkać co być wybrał - Grzegorz odpowiedział - jest to dla mnie pytanie zbyt skomplikowane - Polska jest Ojczyzną mojej matki, starszy brat też tam się urodził, ja uważam się za Polaka, lecz przez całe swoje życie mieszkałem w Rosji, mam tam przyjaciół, bliskich mi ludzi, więc jest mi bardzo trudno wybierać, ale na pewno wiem, że Polak może być wszędzie Polakiem, bez względu na to czy mieszka on w Rosji czy w Polsce.

Rozmawiała Irena Artisz

Wiem, że Bóg jest na niebie,
Co gospodarzy światem
I zna wszystko u Siebie,
I to co drzewem, i co kwiatem,
I co dniem, i co nocą,
I jak gwiazdy się złocą...
I że myśli o chlebie
Dla wszystkiego na świecie,
A nie myśli dla Siebie!
I że urodził się jak dziecię
Najbiedniejsze w stajence,
Choć jest świata dziedzicem;
Że umarł za nas w męce...
Na krzyżu, z bladym licem
I w koronie cierniowej.

C.K. Norwid

10.06 - Najświętszego ciała i krwi Chrystusa (Boże Ciało)
13.06 - św. Antoniego Padewskiego.

BOŻE CIAŁO

Uroczystość liturgiczna ku czci Najświętszemu Sakramentu, połączona z procesją do czterech ołtarzy, przy których odmawia się modlitwy oraz czyta ewangelie tematyczne związane z eucharystią. Na zakończenie udzielane jest błogosławieństwo Boże. Święto to do kalendarza kościelnego wprowadził papież Urban IV w 1264 roku, wyznaczając nań czwartek po oktawie Trójny Przenajświętszej, czyli Zielonych Świątkach. Należy do świąt głównych. W Polsce było obchodzone po raz pierwszy w 1320 roku w diecezji krakowskiej. Procesję z niesieniem krzyża z Najświętszym Sakramentem wprowadzono później. Od początku była odprawiana bardzo uroczyście i z przepychem. Uczestniczyło w niej duchowieństwo, cechy, bractwa kościelne, szkoły wojsko i rzesze wiernych. Od czasów rozbiorów udział w procesji traktowano nie tylko jako akt wiary, ale również jako manifestacje przynależności narodowej.

ŚW. ANTONI Z PADWY

Urodził się w roku 1195 w Lisbonie, w Portugalii. Pomiędzy 15 a 20 rokiem życia wstąpił do zakonu zakonników regularnych św. Augusta. W 1219 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Dowiedziawszy się, że do Portugalii przewieziono z Maroka relikwie pięciu franciszkańskich męczenników, zapragnął naśladować bohaterstwo tych obrońców wiary. Przeszedł do zakonu franciszkanów i wyjeżdża do Afryki. Z powodu ciężkiej choroby musiał niestety wrócić do Hiszpanii. Zastała go jednak na Morzu Śródziemnym burza i zapędziła jego statek na Sycylię. Udał się do Asyżu, gdzie rozwijało się główne odgałęzienie jego zakonu. Zostaje profesorem teologii, ale porzuca naukę, aby poświęcić się kaznodziejstwu. Był doskonałym mówcą. Przemierzał miasta i wioski, nawołując do poprawy życia i pokuty. Dar wymowy, jego język niezwykle obrazowy i plastyczny, postawa ascetyczna, gromadziły przy nim tak wielkie tłumy, że musiał głosić kazania na placach, gdyż żaden kościół nie mógł pomieścić słuchaczy.

Wyczerpany pracą umiera w Padwie 13 czerwca 1231 r.

opr. Siostra Mirosława

Na tropach dzieciństwa

Wiele słyszałam w Polsce o odrodzeniu kościoła katolickiego na Białorusi, ale pobyt w moim rodzinnym mieście - Borunach pow. oszmiańskiego przeszedł wszelkie oczekiwania. Nie byłam w Borunach trzy lata, w tym czasie nastąpiły ogromne zmiany, które mnie zaskoczyły i wzruszyły.

Tu w Borunach spędziłam dzieciństwo, tu zostałam ochrzczona i przystąpiłam do pierwszej komunii. W moim domu wisi i otoczony jest wielkim kultem obraz Matki Boskiej Boruńskiej, przed którym modlili się moi dziadkowie, rodzice, rodzeństwo i ja. Były kiedyś bardzo trudne i smutne czasy. Pamiętam - gdy w latach 60-tych przyjechałam do rodziców i chciałam wejść do kościoła z dziećmi, ale mi nie pozwolono, ponieważ ksiądz mógł mieć przez to z władzą wiele kłopotów. Dzieciom i młodzieży nie wolno było chodzić do kościoła. Trudno przewidzieć, jak smutne mogły być losy świątyni w Borunach, gdyby nie parafianie i ich głębokie przywiązanie do religii, ich żarliwa wiara.

Pobyt na oszmiańszczyźnie był dla mnie wielkim przeżyciem.

Jestem pełna podziwu i wdzięczności dla księdza proboszcza Boguszewskiego, ale i dla całej społeczności parafii Boruńskiej.

Obecnie wszyscy parafianie koncentrują się wokół kościoła, a nawet i ci, którzy kiedyś byli nastawieni nieprzyjaźnie, zmienili swoją postawę.

Zaangażowanie i praca ks. Boguszewskiego zasługuje na wielkie uznanie. Potrafi on wspaniale pracować z młodzieżą, jednocześnie rozumie i znakomicie pełni posługę duszpasterską wśród ludzi dorosłych, starych, prostych, znękanych życiem i walką z przeciwnościami losu, zmęczonych ciężką pracą i długoletnim oporem przed psychicznym zniewoleniem, narzucaniem obcych wzorów i poglądów.

Z podziwem myślę o społeczności boruńskiej i jej pełnej godności postawie w obronie kościoła, który zawsze był rodzajem opoki, symbolem trwałości głębokich wartości. W tej walce zostały uratowane zarówno głęboka wiara, jak też i wartości ogólnoludzkie, oraz poczucie związku z wszystkim, co polskie.

W sierpniu 1991 roku obchodzono 300-lecie Sanktuarium Matki Boskiej Boruńskiej. Obraz ten zasłynął cudami, tłumy wiernych z różnych miejscowości napływały do Borun. A oto jego krótka historia. [1]

W roku 1740 o.o. Bazylianie zakładają w Borunach szkołę, w której między innymi kształcili się późniejsi pisarze polscy - Ignacy i Leonard Chodźko i Antoni Odyniec - przyjaciel Mickiewicza. Kościół i klasztor w Borunach zamknięto w roku 1839. W roku 1841 zjechali do Borun mnisi tzw. "Czerńcy". Nie zaskarbili sobie oni jednak większego uznania, ponieważ prowadzili politykę rusyfikacyjną. Utrzymanie klasztoru kosztowało bardzo dużo, w roku 1899 ostatecznie go zamknięto, a kościół i majątek kościelny oddano cerkwi prawosławnej.

Ojcowie Bazylianie - jeszcze przed przemianowaniem kościoła na cerkiew - wycofali autentyczny obraz Matki Boskiej Boruńskiej i zastąpili go kopią. Autentyk znajdował się pod opieką właścicieli majątku Olany - rodziny Ważyńskich. Wyjeżdżając z Olan Ważyńscy zabrali go ze sobą. Niejednokrotnie był on przechowywany w Wilnie, w Krakowie i innych miastach polskich, zależnie od tego, gdzie mieszkała osoba, aktualnie opiekująca się obrazem.

Staraniem ks. Juliana Borówki obraz Matki Boskiej Boruńskiej został zwrócony kościołowi i przewieziony z Wilna do Borun 14 października 1922 roku, gdzie znajduje się do dziś.

Już w 1919 roku kościół w Borunach, opuszczony w czasie wojny przez duchownych prawosławnych, przejęli katolicy. Pierwszym proboszczem parafii Boruńskiej został mianowany ks. Stanisław Mikulski. On też rozpoczął porządkowanie świątyni. Kościół czynny jest do dziś. Od 1990 roku proboszczem jest ks. Henryk Boguszewski, wielki przyjaciel młodzieży, lubiany i szanowany przez parafian duszpasterz.

Cieszy mnie, że w Borunach słyszałam polską mowę, tutejsi Polacy walczą o pozwolenie nauczania języka polskiego w szkołach białoruskich.

Podkreślam szczególnie kult języka polskiego, który przetrwał - Polacy nie uczyli się języka ojczystego w szkole, a wszyscy go znają i nim się przy okazji posługują.

Bardzo ważnym przedsięwzięciem jest organizacja wyjazdu dzieci do Polski. Z pewnością młodzież i dzieci przekażą to, co dobrego zobaczyły i przeżyły w kraju, przekażą ducha polskości tym Polakom, którzy nie mogą bezpośrednio z krajem ojczystym zetknąć się.

Należy nadmienić, że praca sióstr zakonnych przybyłych z Polski jest bardzo pożyteczna. Siostry z poświęceniem pracują z dziećmi i młodzieżą boruńską, umacniają ducha religijnego a także krzewią głębokie wartości kulturowe i moralne.

Pobyt w Borunach bardzo dużo dał mi satysfakcji i obudził nadzieję, że wartości wewnętrzne duchowe człowieka są niezniszczalne. A jeśli nawet stłumione i prześladowane przygasną, to w odpowiednim momencie z pewnością odrodzą się.

Leokadia Suchwałło (Kiedo)
Gdańsk

[1]. Cytuję za Stanisławem Jasiewiczem "Magazyn Wileński" 9-10 1991 r., s. 2-3

Odbuduje lud

Przed wojną w naszej wsi Nowosiółki koło Porozowa stała nieduża kapliczka, która w czasie wojny została zniszczona. Po wojnie mieszkańcy wsi nie otrzymali zezwolenia władz na jej odbudowę. Dopiero teraz, kiedy nastąpiła wolność postanowiliśmy z własnych środków odbudować kaplicę. Najpierw taka myśl przyszła do głowy Pelagii Jakuta, u której potajemnie zbieraliśmy się na nabożeństwa. W jej domu była ustawiona figura Matki Boskiej Majowej, którą mieszkańcy naszej wsi przywieźli aż z Polesia, gdzie była wyrzucona na śmietnik, lecz znalazł się ktoś pobożny, co ją zabrał i schował.

Miejsce pod kaplicę ofiarował Czesław Stawecki na środku wsi, aby ludzie starsi z łatwością mogli tu się dostać. Sprawami organizacyjnymi zajęła się Maria Sawko. Po 7 miesiącach wspólnymi siłami wzniesiono budynek, pracami wykończeniowymi kieruje Jan Sawko. Każdą niedzielę i święta przyjeżdża do nas ksiądz Leszek z Porozowa i odprawia mszę św. Za jego ofiarną pracę ludzie naszej wsi są mu bardzo wdzięczni i mówią z całego serca "Bóg zapłać". Uczestniczą w nabożeństwach nie tylko nasi mieszkańcy, lecz i mieszkańcy okolicznych wsi.

Przypominają się lata minione. W 1958 r. zmarł nasz ksiądz Jan Słowiński. Jak zabłąkane owce zmuszeni byliśmy jeździć po całym obwodzie Grodzieńskim w poszukiwaniu posługi religijnej. Obsługiwali nas księża z Mścibowa, Rosi, przyjeżdżał do nas ks. Kazimierz z Wołkowyska, szczególnie chcę podziękować księdzu-misjonarzowi z Różany Michałowi Woronieckiemu, który nas nie opuszczał w trudnych chwilach aż do przyjazdu ks. Stanisława Sadowskiego. On jest teraz w Grodnie, ale my jego pamiętamy i zawsze będziemy pamiętać.

Rozalia Andruszko
wieś Nowosiółki

7, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

7.50, 23.50. Пад купалам сусвету. **8.05.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **8.55.** Тэлебачанне — школе. **18.15.** «Дзённік Прынёмання». (Гр.). **18.30.** «Наша здароўе». Парады ўрача-венеролага А. У. Рыбкіна. (Гр.). **18.40.** Веснік гарсавета. (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны (Брэст). **19.10.** Зачытайце маё пісьмо... **19.15.** «Валянціна». Творчы партрэт актрысы В. Пражэвай. **19.45, 21.45, 00.00.** «Будзьце з намі». Часткі 1-я і 2-я і 3-я. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** Спартыўны тэлекур'ер. **21.55.** Мастацкі фільм. «Яшчэ адзін сакрэт». **23.35.** НІКа. **00.35.** Кікбоксінг. Адкрыты чэмпіянат СНД.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Посмотри, послушай... **8.40.** «Психодинамика колдовства». Телеспектакль для детей. **10.00.** Премьера художественного телесериала «Горячев и другие». 19-я и 20-я серии. **11.20.** Что? Где? Когда? **12.20, 18.10.** Гол. **14.25.** Телемикст. **15.10.** «Пчела Майя». Мультфильм. **16.05.** Беседы с епископом Василием (Родзянко). **16.20.** Звездный час. **17.25.** Технодром. **18.00.** Погода. **18.40.** Эхо недели. **19.10.** «Горячев и другие». 19-я серия. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** «Горячев и другие». 20-я серия. **22.10.** Новая студия представляет: Пресс-клуб, Монтаж, Здравствуйте. **00.00.** Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00. 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Утренний концерт. **8.10.** Совершенно секретно. **9.05.** Устами младенца. **9.35.** Звездный дождь. **10.40.** Досуг. **10.55.** «У смерти дурная слава». Художественный фильм. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** «Семь невест ефрейтора Збруева». Художественный фильм. **14.55.** Играет ансамбль солистов Иркутской филармонии. **15.25.** Премьера документального фильма «Дикая природа Америки». (США). **15.55.** Там-там новости. **16.10.** Трансросэфир. **16.55.** Соседи по планете. **17.25.** Спасение 911. **18.20.** Бизнес в России. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Художественный фильм «Победитель». (США). **20.20.** Говорит Москва. **21.00.** Без ретуши. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Не быть динозавром. **22.50.** На сессии ВС Российской Федерации. **23.05.** Экран криминальных сообщений. **23.15.** Каунтдаун.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай. **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **10.50.** Поговорим о детях. **11.05.** «Династия». Серия 192. **11.50.** Советы закройщика. **12.00.** Школа для родителей. **12.20.** Дети это любят. **12.30.** Театр или мир. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Фильм на английском языке. **13.40.** Английский язык для детей. **13.50.** Фильм на немецком языке. **14.20.** Историческая программа. **14.40.** Безжалостная камера. **14.50.** «Сильнее Сталина». Документальный фильм. **15.15.** Таинственное покушение. **15.25.** Песни истории. **15.30.** Удивительное столетие спорта. **15.40.** Чрезвычайный пересмотр. **16.00.** Сенсации XX века. **16.30.** Презентация. **17.00.** Программа дня. **17.05.** Программа для подростков. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «Империя господина Бритаса». Сериал пр-ва Англии. **18.50.** Антенна. **19.10.** Сатирическая программа. **19.20.** Родом из Польши. **19.45.** Домашний юрист. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Миниатюры. **21.15.** Телетеатр. И. Тургеньев. «Месяц в деревне». **23.30.** Прямо из Бельведера. **23.45.** Новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** Сериал пр-ва Англии. **01.10.** Горячая линия. **01.20.** Концерт. **02.15.** «Лорка — смерть поэта». Сериал пр-ва Испании. **03.45.** Спортивная студия.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.05.** Местная программа. **9.35.** «Таинственное золото города». Мультсериал. **10.00.** Студия второй программы. **10.10.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.35.** Женский журнал. **11.05.** Развлекательная программа. **11.35.** Коллекционер. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.10.** Спортивная программа. **13.00.** Студия второй программы. **13.10.** Телеконференция **14.00.** Панорама. **14.05.** «400 замыслов Вирджинии». Сериал пр-ва Франции. **15.00.** Музыкальный сериал. **16.00.** Документальный сериал. **16.55.** Программа дня. **17.00.** Галерея «Двойки». **17.30.** Панорама. **17.35.** Спорт. **17.50.** «Таинственное золото города». Мультсериал. **18.15.** Обзор кинохроник. **18.50.** Польская кинохроника. **19.00.** Местная программа. **19.30.** Панорама. **19.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **20.00.** «Наш век». Документальный сериал. **21.00.** «Алло, алло». Сериал пр-ва Англии. **21.30.** Автожурнал. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **23.40.** Без обезбаливания. **23.00.** «Побег из Ковры». Сериал пр-ва Австралии. **00.00.** Марафон трезвости. **00.40.** Ночь и стресс. **01.00.** Панорама.

8, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Прыэльбруссе». Кінанарыс. **8.35.** Тэлеклуб «Гаў-гаў». **9.00.** Ледзяны гітарыст. **9.45.** «Кінаэкран-93». Чэрвень. **11.05.** Кікбоксінг. Адкрыты чэмпіянат СНД. **11.50.** Мастацкі фільм «Яшчэ адзін сакрэт». **13.30.** Навіны. **18.00.** «Дзённік Прынёмання». (Гр.). **18.50.** «Размова з нагоды». Пасля з'езду БНФ. (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны (Віцебск). **19.10.** Эканамічная хваля. **20.10.** Мост. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **22.25.** НІКа. **22.40.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Пад купалам сусвету. Кікбоксінг. Адкрыты чэмпіянат СНД.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20, 15.15.** Мультфильм. **8.35.** Премьера художественного фильма «Просто Мария» (Мексика). **9.20.** «Горячев и другие». 21-я серия. **9.50.** «Человек Пацифиды». Научно-популярный фильм. 4-я серия. (Австралия). **10.50, 00.05.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Капитан Немо». Художественный фильм. 1-я серия. **12.35.** «Картина». Художественный фильм. 1-я серия. **14.25.** Деловой вестник. **14.40.** Мир денег Адама Смита. **15.10.** Блокнот. **16.05.** Эстрадный концерт. **16.15.** Узбекистан — наш общий дом. **17.25.** Межгосударственный телеканал «Останкино» представляет программу «Стороны света». **17.50.** Погода. **18.00.** «Просто Мария» (Мексика). **18.40.** Навстречу Московскому кинофестивалю. **18.55.** Тема. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** «Горячев и другие». 21-я серия. **21.10.** Беларусь встречает друзей. **22.30.** Любовь с первого взгляда. **23.25.** Джазовый калейдоскоп. **00.15.** «Человек Пацифиды». Научно-популярный фильм. 4-я серия.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Музыка крупным планом. **8.40.** Без ретуши. **9.35.** «К-2» представляет: «Знай наших». **10.35.** Параллели. **10.50.** Да осветит свет вашей пред людьми. **11.10.** «Дом 15». Художественный фильм 1-я и 2-я серии. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Там-там новости. **15.40.** Студия «Рост». «Солнечный диск». 1-я часть. **16.10.** Трансросэфир. **16.55.** Сказки для родителей. **17.25.** Хроника национальной политики. **17.45.** Давайте разберемся. **18.00.** Как делать деньги. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера художественного телефильма «Санта-Барбара». 176-я серия. **20.15.** Плоды просвещения. **20.55.** На сессии ВС Российской Федерации. **21.15, 22.35.** Хоккей. Кубок Стэнли. Финал (1-й, 2-й и 3-й периоды). **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **00.05.** Поет Александр Дольский.

ПОЛЬША-I

7.00. «Лорка — смерть поэта». Сериал пр-ва Испании. **8.00.** Антенна. **8.35.** «Билл Гоусби шоу». Сериал пр-ва США. **9.00.** Мама и я. **10.00.** Новости. **10.10.** Кофе или чай? **10.25.** Дошкольники дома. **10.50.** Поговорим о детях. **11.00.** Сериал пр-ва Англии. **12.00.** Рынок труда. **12.20.** Приятное с полезным. **12.30.** Народная культура. **12.45.** Клуб одиноких сердец. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Документальный фильм. **14.00.** Кухня. **14.50.** Рисуй с нами. **15.00.** Наша Балтика. **15.15.** Играет музыкальный сериал. **15.30.** Лаборатория. **15.55.** Документальный сериал. **16.25.** Мы в космосе. **16.40.** Телелотерея. **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Для детей «Тик-так». **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «Билл Гоусби шоу». Сериал пр-ва США. **18.50.** Автожурнал. **19.10.** Исторический журнал. **19.40.** Сейсмограф. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** 7 минут для министра труда. **21.15.** «Гора, как свидание». Фильм пр-ва Франции. **23.00.** Взято из жизни. **23.30.** Клуб хороших книг. **23.45.** Вечерние новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** Исповедь. **00.50.** Горячая линия. **01.00.** Эта субботняя комната. **02.00.** «Вальс на прощание». Фильм пр-ва Польши. **03.25.** Телетеатр. Н. Эрдман. «Самоубийца».

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.05.** Местная программа. **9.35.** «Аннетта». Мультсериал. **10.10.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.35.** Мир женщин. **11.05.** Экспресс репортеров. **11.35.** Развлекательная программа. **12.00.** Панорама. **12.05.** Марафон трезвости. **12.45.** Космическая опера. **14.00.** Панорама. **14.05.** Отчизна. **14.30.** «Флип и Флапп». Комедия пр-ва США. **15.00.** Открытая студия. **16.00.** Документальный фильм. **16.55.** Программа на вечер. **17.00.** Тележурнал. **17.20.** Тележурнал. **17.30.** Панорама. **17.35.** Стиль в моде. **17.50.** «Аннетта». Мультсериал. **18.15.** Отчизна. **18.40.** Мой вечер. **19.00.** Местная программа. **19.30.** Панорама. **19.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **20.00.** Документальный фильм. **21.00.** Без комплексов. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.45.** Колесо фортуны. **23.20.** Телетурнир. **23.20.** «Четыре друга». Фильм пр-ва США. **01.20.** Панорама.

9, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Мараі». Тэлефільм. **8.55.** Тэлебачанне — школе. **9.00.** «У краі легенд». Фільм-канцэрт. **9.25.** Мастацкі фільм. **10.10.** Паэт і грамадзянін Ізі Харык. **10.55.** Эпіцэнтр. **11.40.** Кікбоксінг. Адкрыты чэмпіянат СНД. **12.30.** У зоне спрэчак. **13.30.** Навіны. **17.45.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **17.55.** Тэледыялог. (Гр.). **18.10.** «Грандыя». Літаратурна-мастацкая праграма. (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны (Гомель). **19.10.** «Пяці зорак». **19.40.** ТА «Рэха». **20.00.** Тэлі-шоу. **20.30.** Страхавая кампанія «Аметаў». **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **22.25.** НІКа. **22.40.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Пад купалам сусвету; Футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Нёман» (Гродна) — «Фандок» (Бабруйск). 2-гі тайм; КІМ (Віцебск) — «Дынама» (Брэст). 2-гі тайм.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.05. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Веселые нотки. **8.35.** Премьера художественного фильма «Просто Мария». (Мексика). **9.20.** Торговый мост (прямая). **9.50, 24.20.** «Человек Пацифиды». Научно-популярный фильм. 5-я серия. (Австралия). **10.50, 00.10.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Капитан Немо». Художественный фильм. 2-я серия. **12.25.** «Картина». Художественный фильм. 2-я серия. **13.50, 15.15.** Мультфильм. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.40.** Хит-мастер 50х50. **16.30.** Премьера мультфильма «Летающий дом». (США). **17.25.** Межгосударственный телеканал «Останкино» представает программу «Знакомые незнакомцы». **17.50.** Погода. **18.00.** «Просто Мария» (Мексика). **18.45.** Миниатюра. **19.00.** За Кремлевской стеной. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Меценаты. **21.25.** Азбука собственника. **21.40.** Рассказывает Майкл Джексон...**23.25.** L-клуб.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Утренний концерт. **8.20.** Плоды просвещения. **9.00.** У Ксюши. **9.30.** Мульти-пульти. **9.40.** Балет Санкт-Петербурга. **10.30.** Досуг. **10.45.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 176-я серия. **11.35.** Свете тихий. **12.20.** Театр одного художника. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Программа «03». **13.55.** «Дубровский». Художественный фильм. **15.05.** Азы карьеры. **15.20.** Сигнал. **15.35.** Там-там новости. **15.50.** Студия «Рост». «Солнечный диск». 2-я часть. **16.20.** Трансросэфир. **17.05.** Христианская программа. **17.35.** Песня для двоих. **18.00.** Разговор в пути. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 177-я серия. **20.15.** «Золотой Остап» в Москве. **21.00.** Студия «Нота бене». **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Экран криминальных сообщений. **22.45.** На сессии ВС Российской Федерации. **23.15.** Баскетбольное обозрение. **23.45.** Спектакль на заданную тему.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **10.50.** Поговорим о детях. **11.00.** «Смерть ученика». Сериал пр-ва Германии. **12.00.** Музыкальная программа. **12.05.** Документальный фильм. **12.30.** Далекие близкие. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Орфография. **14.05.** Наш век. **15.00.** Телетеатр. **16.00.** Современная польская проза. **16.30.** Композитор и его город. **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для подростков. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** Художественный фильм. **19.15.** Здоровье. **19.35.** Мы и мир. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.10.** Спортивная студия. **23.05.** Наше, польское... **23.30.** Лексикон польской развлекательной музыки. **23.45.** Новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** Горячая линия. **00.20.** «Зигфрид». Фильм пр-ва Польши. **02.15.** «Белое танго». Сериал пр-ва Польши. **03.15.** Это люблю. **04.00.** Важнейшие события XX века.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.05.** Местная программа. **9.35.** «Приключения Гукки Фина». Сериал пр-ва Японии. **10.00.** Студия второй программы. **10.10.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.35.** Мир женщин. **11.05.** Немецкий язык. **11.35.** Развлекательная программа. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.15.** Спортивная студия. **13.00.** Студия второй программы. **13.10.** Развлекательная программа. **13.30.** Автожурнал. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Большие надежды». Сериал пр-ва Англии. **15.00.** Открытая студия. **16.00.** С земли польской. **16.40.** Документальный фильм. **16.55.** Программа на вечер. **17.00.** Артист и его мир. **17.30.** Панорама. **17.35.** Спорт. **17.45.** Розыгрыш лото. **17.50.** «Приключения Гукки Фина». Сериал пр-ва Японии. **18.15.** Экологический журнал. **18.35.** Журнал купцов и промышленников. **19.00.** Местная программа. **19.30.** Панорама. **19.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **20.00.** «Мода. Парижский журнал номер 1. **21.00.** «Большие надежды». Сериал пр-ва Англии. **22.00.** Панорама. **22.30.** Экспресс репортеров. **23.00.** Театральная студия. **00.20.** В тени Катыни. **01.00.** Панорама.

10, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Столькі пачуцця ў напеве родным». Фільм-канцэрт. **8.55.** Тэлебачанне — школе. **9.00.** Майстэрня. **9.20.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **10.10.** Існасць. **11.00.** ТА «Рэха». **11.20.** Футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Неман» (Гродна) — «Фандок» (Бабруйск). 2-гі тайм. КІМ (Віцебск) — «Дынама» (Брэст). 2-гі тайм. **13.00.** «Чаплі мяняюць прапіску». Кінанарыс. **13.10.** «Дар душы». Праграма, прысвечаная І. С. Казлоўскаму. **13.30.** Навіны. **17.50.** «Над Нёманам». Праграма на польскай мове. (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны (Гр.). **19.10.** Зачытайце маё пісьмо... **19.15.** Здароўе. **19.45.** Пазіцыя ўрада. **20.00.** Рубель плюс долар. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Мачаха». **22.25.** Творчае маладзёжнае аб'яднанне «Крок». **23.20.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Пад купалам сусвету.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Премьера художественного фильма «Просто Мария» (Мексика). **9.10.** В мире животных (с сурдопереводом). **9.50, 00.15.** «Человек Пацифиды». Научно-популярный фильм 6-я серия. (Австралия). **10.50, 00.05.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Капитан Немо». Художественный фильм. 3-серия. **12.25.** «Картина». Художественный фильм. 3-я серия. **13.45, 15.15.** Мультфильм. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.40.** Между нами, девочками... **16.10.** Новые имена. **16.50.** Технодром. **17.25.** ... До 16 и старше. **18.05.** Погода. **18.10.** «Просто Мария» (Мексика). **18.55.** Встреча в концертной студии Останкино с писателем Вячеславом Ивановым. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Лотто «Миллион». **21.10.** К 70-летию «Мосфильма». «Время желаний». **23.25.** Большая прогулка.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55, 15.45.** Мульти-пульти. **8.15.** Студия «Нота бене». **9.10.** Пилигрим. **9.55.** «Бурда моден» предлагает... **10.25.** Спектакль на заданную тему. **11.05.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 177-я серия. **11.55.** Параллели. **12.10.** Виниловые джунгли. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** «Заложница». Художественный фильм. **15.00.** Непознанная Вселенная. **15.30.** Там-там новости. **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Человек дела. **17.30.** М-трест. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 178-я серия. **20.15.** Хроно. **20.45.** Бесшумные лидеры. **21.15, 22.35.** Хоккей. Кубок Стэнли. Финал. (1-й, 2-й и 3-й периоды). **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **00.05.** Концерт джазовой музыки.

ПОЛЬША-I

8.45. Подводная одиссея команды Кусто. **9.30.** Польские танцы. **10.00.** Художественный фильм. **11.50.** Документальный фильм. **12.40.** Семья семье. **13.05.** Камень на камне. **13.30.** Репортаж с фестиваля религиозной песни. **14.10.** Театр для детей. **15.00.** В старом кино. «Красные туфельки». **17.30.** Документальный фильм. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «Клуб Парадайс». Сериал пр-ва США **19.20.** Католический журнал. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Дети худшего бога». Фильм пр-ва США. **23.20.** Пегас. **23.50.** Музыкальная программа. **00.45.** Спокойной ночи. **00.50.** «Женщина без памяти». Фильм пр-ва США. **02.30.** «Нужно убить эту любовь». Фильм пр-ва Польши. **04.05.** Документальный фильм.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.10.** Документальный фильм. **9.40.** Жизнь в зоопарке. **10.00.** Программа дня. **10.10.** Фестиваль морской песни. **10.55.** В больнице, большой, как мир. **11.30.** Документальный фильм. **13.00.** «Алладин». Мюзикл пр-ва США. **14.15.** Тележурнал. **14.45.** Мода предвоенной поры. **15.10.** Документальный фильм. **16.30.** «Таинственное исчезновение». Документальный фильм. **16.55.** Школа лгунов. **17.25.** Программа на вечер. **17.30.** Панорама. **17.40.** «Чудесные годы». Сериал пр-ва США. **18.10.** Артистическая программа. **18.45.** Эти годы никто не вернет. **19.20.** Программа для детей. **19.25.** «Усмешка Саваны». Фильм пр-ва США. **21.15.** Развлекательная программа. **22.00.** Панорама. **22.35.** Колесо фортуны. **23.20.** «Трудное возвращение». Фильм пр-ва США. **01.00.** Панорама. **01.05.** Развлекательная программа.

11, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **9.15.** Пакуль гарыць свечка... **9.50.** «Чалавек пасля чалавека». Навукова-папулярны фільм. **10.35.** Пазіцыя ўрада. **10.50.** «Лаліта». Спектакль Гродзенскага драмтэатра. **13.30.** Навіны. **18.00.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.10.** Толькі па пятніцах. Інфармацыйна-публіцыстычная праграма. (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны (Магілёў). **19.10.** Гэты жорсткі, жорсткі свет. Псіхалагічны, маральны, юрыдычны аспект культу, гвалту, жорсткасці, парнаграфіі. (Гр.). **20.00.** Размова з нагоды. Пасля з'езду ПКБ. (Гр.). **20.10.** Кінанарыс. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Час спыняецца». Мастацкі фільм. **23.15.** НІКа. **23.30.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Пад купалам сусвету.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Фильм — детям «Свечка яркая, как солнце». **9.30.** Клуб путешественников (с сурдопереводом). **10.20, 18.15.** Америка с М. Таратутой. **10.50, 00.55.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Продавец дождя». Фильм-спектакль. **13.50, 15.10.** Мультфильм. **14.25.** Бридж. **14.50.** Бизнес-класс. **15.35.** «Музыкальный прогноз». Выпуск 1-й. **16.05.** Беседы с епископом Василием (Родзянко). **16.20.** Рок-урок. **17.20.** Межгосударственный телеканал «Останкино» представляет программу «По какому закону нам жить?» **17.40.** Погода. **17.45.** Человек и закон. **18.45.** По ле чудес. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Человек недели. **20.55.** Премьера художественного фильма «Огненные манекены». **22.45.** ВИД представляет: Политбюро, Музобоз, Авто-шоу, Хит-конвейер.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Антракт. **8.20.** Бесшумные лидеры. **8.50.** Золотая шпора. **9.20.** Мульти-пульти. **9.35.** Белая ворона. **10.20.** Концерт джазовой музыки. **10.50.** Досуг. **11.05.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 178-я серия. **11.55.** Российская энциклопедия. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Ижица. **14.05.** Международный турнир по самбо «Мемориал А. А. Харлампиева». **14.50.** Телебиржа. **15.20.** Там-там новости. **15.35.** Студия «Рост». **16.05.** Трансросэфир. **16.35.** Дымковская игрушка. **16.50.** «Россеянный профессор». Художественный фильм. 1-я серия. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера телеэкрана. «Еще один секрет». **21.05.** «К-2» представляет: «Фрак народа». **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Вечерний салон, **00.05.** Клуб «Желтая подводная лодка».

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай. **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.20.** Дошкольники дома. **11.00.** «Майгрет и гангстеры». Фильм пр-ва Франции. **12.25.** Музыкальная программа. **12.45.** Четверть часа на экране. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Только у нас. **13.55.** Тема дня. **14.00.** Документальный сериал. **14.55.** Законы и люди. **15.10.** Телепластикон. **15.30.** Немного другой документ. **16.00.** Состояние души. **16.15.** Такая жизнь. **16.35.** Если не Оксфорд, то что? **16.55.** Какая школа? **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Важнейшие события XX века. **19.00.** Каждый имеет право. **19.20.** Свидание «в темную». **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Изабелла». Фильм пр-ва Италии. **23.00.** Дело для репортера. **23.45.** Вечерние новости. **00.15.** Документальный фильм. **01.15.** Концерт. **02.10.** Агнешка Осецкая приглашает. **03.00.** «Ян Серце». Сериал пр-ва Польши. **04.00.** Программа Французского телевидения.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.05.** Местная программа. **9.35.** Мультфильм. **10.00.** Студия второй программы. **10.10.** «Кэт и Алли». Сериал пр-ва США. **10.35.** Мир женщин. **11.05.** Культурно-публицистический журнал. **11.45.** Развлекательная программа. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.10.** Программа о животных. **13.00.** Студия второй программы. **13.10.** Необитаемый остров. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Австралийцы». Документальный фильм. **15.00.** Музыкальная программа. **16.25.** Документальный фильм. **16.55.** Программа на вечер. **17.00.** Программа для молодежи. **17.30.** Панорама. **17.35.** Спорт. **17.50.** Мультсериал. **18.20.** «Кэт и Алли». Сериал пр-ва США. **18.45.** Репортаж. **19.00.** Местная программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.45.** Колесо фортуны. **23.20.** «Выходя из течения». Фильм пр-ва Англии. **01.00.** Панорама. **01.10.** Телетеатр.

12, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 23.20.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Час спыняецца». Мастацкі фільм. **10.05.** «Музыка шкла». Кінанарыс. **10.15.** Паказвае Гомель. **11.00.** Тыдзень планеты. **11.15.** Урокі здароўя. **11.45.** На скрыжаванні трох шляхоў. **12.15.** Дабрачынны канцэрт у фонд «Дзеці Чарнобыля». **13.10.** «За цудоўных дам». Мастацкі фільм. **14.20.** Адраджэнне. **14.55.** Спартыўны стыль. **15.25.** Архіварыус. **16.10.** Патаемны намер. **17.30.** Працістаянне. **18.25.** «Рандэву на арэне». Эстраднае шоу. Частка 3-я. **19.25.** Фільмы кінарэжысёра У. Бокуна. «Справа Ігнатоўскага». **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** Мастацкі фільм «Дэманы ў садзе». (Іспанія) **23.30.** Відзьма-нявідзьма.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.55. Пресс-экспресс. **7.05.** Золотые россыпи. **7.40.** Погода. **7.45.** Марафон-15» представляет. **8.10.** Автограф по субботам. **8.40.** Студия «Резонанс» представляет: «Время спокойного солнца», **10.10.** Музыкальный киоск. **10.40.** Что означают ваши имена? **10.50.** Сергей Есенин. **11.35.** Художественный фильм «Василий Буслаев». **13.05.** Премьера мультфильма «Принц и русалочка». (Франция). **14.00, 20.00, 23.00.** Новости. **14.25.** Мультфильм. **14.50.** Спортивная программа «Ультра-си». **15.30.** Играй, гармонь. **16.15.** Красный квадрат. **16.55.** Великолепная семерка. **18.00.** Художественный фильм «Верные друзья». **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Ток-шоу. **21.50.** Что? Где? Когда? **22.30.** Праздничный концерт в центральном концертном зале «Росся».

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Свой взгляд на мир. **7.50.** Наш «Ералаш». **8.20.** Пилигрим. **9.05.** Праздник славянской письменности и культуры. **9.50.** Джентльмены в деревне. **10.30.** Телеэрудит. **10.35.** Песни над Кижами. **11.20.** «Доживем до понедельника». Художественный фильм. **13.20.** Шаги. **14.05.** Музыкальное приношение. **14.40.** Российская энциклопедия. **15.20.** Звезды «Америки». **15.50.** Футбол без границ. **16.45.** Театральный разъезд. **17.30.** Бал в Таврическом. **18.40.** Экспоценрт представляет. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера телеэкрана. «Гарем Степана Гуслякова». **21.00.** Контрасты. **21.40.** Репортер. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** Фильм-премьер. **22.50.** Программа «А». **23.50.** «Убить шакала». Художественный фильм.

ПОЛЬША-I

8.25. Программа дня. **8.30.** Информационно-хозяйственный журнал. **9.35.** Все об огороде. **10.00.** Новости. **10.10.** «Зерно». Программа католической редакции для детей. **10.35.** Программа для детей и молодежи. **11.50.** Английский язык для детей. **12.00.** Документальный фильм. **13.00.** Новости. **13.10.** Детский фестиваль песни и танца. **14.00.** Программа о семье. **14.30.** Вокруг рок-н-ролла. **15.00.** Мультфильмы У. Диснея. **16.50.** Телетеатр. А. Цвойдзинский. «Каждая секунда». **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «Детектив в сутане». Сериал пр-ва Англии. **19.10.** Телетурнир. **20.00.** Детский журнал. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Польские зоопарки. **21.30.** «Нищая опера». Фильм пр-ва Чехословакии. **23.10.** Карьера и барьеры. **00.10.** Новости. **00.20.** Спортивная суббота. **00.45.** Ночное кино. «Вне закона». Фильм пр-ва США. **02.30.** Сентиментальные встречи. **03.00.** «Ян Серце». Сериал пр-ва Польши. **03.55.** Ночи в Лас-Вегас.

ПОЛЬША-II

8.30. Военно-документальная программа. **9.00.** Панорама. **9.05.** Программа для детей. **10.05.** «Такие одинокие». Программа для глухонемых. **10.25.** Урок языка глухонемых. **10.30.** Приветствие. **10.40.** Каталония. **11.10.** Что слышно? **11.40.** Развлекательная программа. **12.45.** Киносеанс. **13.15.** Развлекательная программа. **13.20.** Телетурнир. **14.00.** Развлекательная программа. **14.30.** Домашний врач. **14.50.** Музыкальная программа. **15.00.** Мода. **15.30.** Спортивная студия. **16.20.** Животные мира. **16.50.** Развлекательная программа. **16.55.** Письма из Европы. **17.25.** Розыгрыш лото. **17.30.** Панорама. **17.40.** Программа на вечер. **17.45.** «Полный дом». Сериал пр-ва США. **18.10.** Телетурнир. **19.00.** Местная программа. **19.30.** Программа для детей. **19.35.** «Кто-нибудь знает?». Фильм пр-ва Польши. **21.30.** Большой спорт. **22.00.** Панорама. **22.30.** Слово на воскресенье. **22.35.** Музыкальный журнал. **23.15.** Развлекательная программа. **23.50.** «Банита». Сериал пр-ва Канады. **00.30.** Развлекательная музыка. **01.00.** Панорама. **01.05.** Концерт.

13, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 20.30.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Слова да чалавека. **8.55.** Іншы экран. **9.50.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **10.40.** Асілак. **11.30.** Вас выклікае Спартландыя. **12.50.** Знаёмства з Галандыяй. **13.20.** Топ-агент. **13.50.** «Прыгода ў каралеўстве». Мультфільм. 18-я серыя. **14.20.** Мінская брама. **14.55, 17.00.** Паміж намі. Перадача 1-я і 2-я. **15.55.** Аўтарскі канцэрт кампазітара Сяргея Картэса. **16.45.** «Домік для ўсіх». Мультфільм. **17.45.** Чэмпіянат Беларусі па спартыўных танцах. **18.35.** За кім будучыня... **18.45.** Фільмы кінарэжысёра У Бокуна. «Ніколі я не паміраў». **20.00.** Панарама. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Каскад. **21.20.** Мастацкі фільм «Развод па-італьянску». **23.00.** «Каралеўскае паляванне». Шоу-казіно. **00.00.** Сізбар-топ-10.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 14.00, 23.00. Новости. **6.20.** Утренняя гимнастика. **6.30.** Автошоу. **6.45.** Технодром. **7.00.** Час силы духа. **8.00.** Центр. **8.30.** «С утра пораньше». Премьера мультфильма «Денвер — последний из динозавров». **9.00.** Пока все дома. **9.30.** Тираж «Спортлото». **9.45.** Творчество народов мира. **10.15.** Военное ревю. **10.45.** Премьера фильма для детей «Приключения Черного красавчика». **11.15.** Под знаком Пи. **12.05.** Азбука собственника. **12.20.** Новое поколение выбирает. **13.00.** Премьера мультфильма «Пиф и Геркулес». **13.10.** Премьера документального фильма «Подводная одиссея команды Кусто». **14.20.** Диалог в прямом эфире. **15.00.** Панорама. **15.40.** Телелоция. **15.55.** Живое дерево ремесел. **16.00.** Премьера мультфильмов «Каспер и его друзья» (Англия); «Настоящие охотники за привидениями» (США). **16.55.** Футбол. Кубок России. «Торпедо» (Москва) — ЦСКА. В перерыве — Новости. **18.50.** Погода. **18.55.** Родился с песнею цыган. **19.35.** Аншлаг. Аншлаг. **21.00.** Итоги. **21.45.** Спортивный уик-энд. **22.00.** Вокзал мечты. **23.20.** «Утренняя звезда» в ночном эфире. **00.** [illegible]. Парадиз-коктейль.

КАНАЛ РОССИЯ

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Студия «Рост». **7.55.** Ностальгические посиделки. **8.25.** Лучшие игры НБА. **9.25.** Если вам за... **9.55.** Аты-баты... **10.25.** Кипрас Мажейка. **10.55.** Публицистическая программа «45». **11.40, 13.35.** Телевизионный театр России. А. Сухово-Кобылин. «Смерть Тарелкина». 1-я и 2-я серии. **12.40.** Шесть соток. **13.20.** Не вырубить... **14.45.** Коробка передач. **15.00.** XX век в кадре и за кадром. **15.50.** В мире животных. **16.50.** Волшебный мир Диснея. «Новые приключения Винни-Пуха», «Черный плащ». **17.45.** Устами младенца. **18.15.** У Ксюши. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Воскресный вечер с Эй-би-си. «Наперегонки». Художественный фильм (США). **21.10.** Америка Владимира Познера. **21.25.** Маски-шоу. **22.20.** Автомиг **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.35.** «Формула-1». Гран-при Канады.

ПОЛЬША-I

7.55. Программа дня. **8.00.** Подводная одиссея команды Кусто. **8.45.** Сельское хозяйство в мире. **9.15.** Сельскохозяйственная программа. **9.40.** Польские зоопарки. **10.00.** Сериал пр-ва США. **10.25.** Телеутро. **11.15.** Английский язык для детей. **11.25.** Документальный фильм. **12.20.** Польская кинотека. **12.40.** «Неделя». Сельскохозяйственный журнал. **13.25.** Телеконцерт пожеланий. **13.55.** Детский фестиваль песни и танца. **14.40.** С камерой среди зверей. **15.00.** «Прощай, Рокфеллер». Сериал пр-ва Польши. **15.45.** Розыгрыш призов. **16.35.** Сто вопросов. **18.00.** Телеэкспресс. **18.30.** «Династия». Серия 193. **19.20.** Семь дней — мир. **20.00.** Вечеринка. Мультфильмы У. Диснея. **20.30.** Главный выпуск новостей **21.15.** «Жемчуг в короне». Сериал пр-ва Англии. **22.10.** Развлекательная программа. **23.05.** Спортивное воскресенье. **23.50.** Вечер в театре. **00.25.** Горячая линия. **00.35.** «Тереса Ракуин». Фильм пр-ва Франции. **02.25.** Телелексикон юмора. **03.00.** «Ян Серце». Сериал пр-ва Польши. **04.00.** Музыкальная программа.

ПОЛЬША-II

8.25. Обзор событий недели (Для глухих). **8.55.** Мультфильм. **9.20.** Фильмы для глухих. **10.10.** Слово на воскресенье. (Для глухих). **10.20.** Приветствие. **10.30.** Местная программа. **11.30.** Концерт. **12.00.** Награды за исполнение классической музыки. **13.00.** «Семейный бумеранг». Сериал пр-ва Англии. **13.45.** Краковские легенды. **14.00.** Путешествие во времени и пространстве. **14.50.** Мы и наш дом. **15.10.** Программа о животных. **15.40.** Концерт года. **16.00.** События недели. **16.30.** Час с Ханной Берберой. **17.25.** Программа дня. **17.30.** Панорама. **17.40.** «Чудесные годы». Сериал пр-ва США. **18.05.** Документальная программа. **18.40.** Внутренний пейзаж. **19.30.** Программа для детей. **19.35.** «Доченька». Фильм пр-ва Австралии. **21.10.** Час откровения. **22.00.** Панорама. **22.35.** Колесо фортуны. **23.05.** Необитаемый остров. **23.55.** Концерт. **01.00.** Панорама. **01.05.** И. Йонас.

Lekcja języka polskiego

pani mgr Matyldy Świgoń

Temat: Budujemy zdania ze znanych wyrazów

Paweł to imię
Niemen to rzeka
Ewa to imię
Przepraszam cię
To jest woda
Czesław czesze się
Mało to wyraz
Chata to mały dom
To jest ręka i noga
Natalia tak źle gra
Anna jest miła
Witek szedł ulicą
Wanda sama pisze
Idę do kina
Ona ma pismo
Celina była na filmie
Jan był w domu
Zimą byliśmy u cioci
Irena jeszcze nie idzie
W domu dźwięczy dzwonek
Światło świeci się jeszcze
Proszę ćwierć masła

czasowniki (глаголы)

jest, jestem, jesteśmy, jesteście
jesteś, są
idę, idziesz, idzie, idziemy, idziecie
idą
będą, będziesz, będzie, będziemy będziecie, będą
mam, masz, ma, mamy, macie, mają
szedłem, szedłeś, szedł, szłam, szłaś, szła, szliśmy
szliście, szli, szłyśmy, szłyście, szły, szło.

Wykorzystaj powyższe czasowniki do budowy zdań.

wykorzystać - использовать
mieć - иметь
czasownik - глагол
ładny - красивый
budować - строить
kupić - купить
zdanie - предложение
jeszcze - ещё
bułka - булка
grać - играть
być - быть
pomarańcza - апельсин
stoję - стою
mam - у меня есть
idę - иду
nie mam - у меня нет

POSZUKIWANIA

Obywatelka RP **Stanisława Kaczmarek**, która wraz z matką wyjechała w 1946 r. do Polski poszukuje pozostałej na terenie grodzieńszczyzny rodziny, z którą od tamtego czasu łączność się urwała, pomimo poszukiwań czynionych za pomocą PCK i Polskiego Radia.

Ojciec p. Stanisławy **Michał Bojko**, ur. w Skołobowie gm. Wierciliszki k. Grodna.

Matka **Anna Bojko** z domu **Olichwer** ur. w miejscowości Kamionka.

Rodzina mieszkała w miejscowości **Kotra**, ojciec pracował w majątku Kotra i Koszubiniec, podczas wojny służył w Armii Radzieckiej, później w Wojsku Polskim. Po wojnie osiedlił się w woj. Poznańskim.

Osoby, które mogłyby udzielić informacji o członkach rodziny p. Stanisławy, prosimy o zgłaszanie się pod adresem:

Kaczmarek Stanisława

Września 62-300

ul. Dąbrowskiego 4/18

woj. Poznańskie

Polska

lub skontaktować się w redakcją "Głosu"

ŁASKOTKI

Dzwoni telefon u dentysty

- Halo! Halo! Proszę, aby pan doktor przyszedł do mnie!

- Ależ to niemożliwe. Dentysta przyjmuje u siebie, w gabinecie!

- Za bardzo bolą mnie zęby, a poza tym nie mogę latać.

- Latać?.. Wystarczy wziąć taksówkę!.. A kto mówi?

- Mówi Lola, papuga pana Perkinsa.

- Cześć! Tu papuga doktora Smitha!

Pchły na ulicy

- Jestem piorunsko zmęczona. Weźmiemy taksówkę.

- Poczekajmy chwilę. Zaraz na pewno będzie szedł ten wypielęgnowany pudel.

***

W barze wieczorami zbierają się starzy bywalcy, aby pograć w karty. Bardzo często do zielonego stolika zasiada duży baset.

- To gracz o słabych nerwach - uspokaja właściciel baru nie znających psa klientów.

- Gdy tylko ma dobrą kartę zaraz z radości merda ogonem.

***

Dwa słonie idą przez puszczę. Jednemu spada na głowę orzech kokosowy.

- Oho... Chyba zaczyna padać! - zauważa.

***

Dyrektor cyrku przyjmuje telefon

- Dzień dobry, dyrektorze! Chciałbym zaoferować swoje usługi!

- Tak, a co pan umie?

- Umiem liczyć do dziesięciu.

- To żadna sztuka! A kto mówi? - Azor, mieszaniec.

***

Mama molica uczy dzieci swoje: - Pamiętajcie największym naszym wrogiem jest człowiek. Uważajcie na niego.

Pewnego dnia mały molik wyleciał z szafy. Wraca zdyszany:

- Mamo! Ludzie są tacy mili. Gdy tylko mnie zobaczyli, wszyscy wstali, zaczęli klaskać w ręce i skakać.

KUCHNIA POLSKA

BUDYŃ NA DZIEŃ DZIECKA

Na 6 osób: 1 l mleka, 7 jajek, paczka cukru waniliowego, skórka z cytryny, 160 g cukru pudru, 6 kostek cukru.

Przygotowanie: 20 min.

Przyrządzanie: 45 min. na kilka godzin przed podaniem.

Bardzo łatwe.

Zagrzać piekarnik do temperatury 180„ i ogrzać w nim głęboką salaterkę. W małym płaskim garnku z niewielką ilością wody zrumienić na ogniu cukier w kostkach. Kiedy karmel gotowy, natychmiast przelać do rozgrzanej salaterki i nadal trzymać w cieple.

Mleko zagotować z cukrem waniliowym i utartą skórką z cytryny. W osobnym naczyniu starannie wymieszać jajka i cukier puder, a kiedy już dokładnie wymieszane - zalać gorącym mlekiem. Potem wszystko przelać do salaterki z karmelem i wstawić do łaźni wodnej w piekarniku. Gotować przez 45 min. Woda w naczyniu nie powinna wrzeć, bo wtedy masa twardnieje i traci delikatny smak. Gdy wystygnie, wstawić półmisek do lodówki i wyjąć dopiero przed podaniem.

POZNAJMY SIĘ

Mamy po 14 lat. Pragniemy nawiązać korespondencję z rówieśnikami w Polsce i na Białorusi.

Mazurkiewicz Wiktor

ul. Młodzieżowa 3 m. 4

Grodno,

Zaniewski Wiesław

ul. Pawłowskiego 5 m. 17

Grodno

SAVOIR VIVRE

✿ Kobieta pracująca nie powinna mieć za złe kolegom, że czasami nie przestrzegają wobec niej wszystkich zasad grzeczności, przysługującym damom w towarzystwie. W życiu towarzyskim mężczyzna wstaje, gdy mówi do niego stojąca obok kobieta, w zakładzie pracy nie jest to konieczne, tym bardziej gdy mężczyzna jest zajęty swoją pracą. Mężczyzna również nie musi koniecznie podawać płaszcza wychodzącej koleżance, natomiast powinien to robić, gdy oboje znajdą się w szatni. Natomiast dobrze wychowany mężczyzna przepuści koleżankę przez drzwi, pierwszy się jej ukłoni, wstanie, podając jej ogień do papierosa, gdy ona stoi.

ZAGADKI Z WIELKIEJ CHATKI

W strugach...

W strugach i jeziorach radzi
mnie chwytają.
Z inną zaś literą w środku
kawał czasu mają.

Jest sobie...

Jest sobie taki biały świat,
W którym rośnie żółty kwiat.
Żeby zdobyć żółty kwiat,
Trzeba rozbić biały świat.

Czego dużo...

Czego dużo w woreczku,
Stoi na jednym kołeczku?

A cóż to...

A cóż to za świeca,
Choć jej nikt nie zapala,
Całą noc przyświeca?

W koszulinie...

W koszulinie się rodzi,
A nago po świecie chodzi.

Mieszkało w domku...

Mieszkało w domku
zamkniętym dookoła,
Domek rozbiło, migiem
wyskoczyło,
A jeść woła. Ach, jak woła!

Chodzi drab...

Chrodzi drab po rowach
Z czerwoniuśkim nochalem
I w czerwoniuśkich
cholewach.

Rozwiązanie zagadek: *rak, rok, żółtko w jajku, mak w makówce, księżyc, ser, kurczak, bocian.*

"Głos znad Niemna" Wydawca: Związek Polaków na Białorusi

Adres redakcji: 230005 Grodno ul. Dzierżyńskiego 32 tel. 44-94-57

Druk: Zakłady Graficzne Grodno, ul. Poligrafistów 4

Tygodnik: indeks 63863 Nr rej. 8 Objętość pisma - 2 drukowane arkusze

Zamówienie nr... 2682

Nakład: 11500 egz.

P.o. redaktora naczelnego L. Michajlik